

MIHAELA BRITVEC
SANDRO BOGDANOVIC
IVICA LJUBICIĆ
IVANA VITASOVIC KOSIC

Rijetke biljke JADRANSKOG PRIOBALJA

Sveučilište u Zagrebu . Agronomski fakultet
Zagreb, svibanj 2015.

Impressum

Nakladnik	Sveučilište u Zagrebu . Agronomski fakultet Svetosimunska cesta 25, 10000 Zagreb, Hrvatska
Za nakladnika	Prof. dr. sc. Tajana Krička
Recenzenti	Prof. dr. sc. Jozo Franjić, Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet Izv. prof. dr. sc. Vesna Židovec, Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
Lektura	xxx
Oblikovanje	Dragan Tupajić
Autori fotografija	Sandro Bogdanović Ivica Ljubičić Ivana Vitasović Kosić
Tisk	Motiv, Zagreb, Hrvatska
Naklada	300 primjeraka

Objavljivanje ovog priručnika odobrilo je Fakultetsko vijeće Sveučilišta u Zagrebu
Agronomskog fakulteta odlukom od xx. srpnja 2015. (KLASA: xxx,
URBROJ: xxx).

Ova je publikacija izrađena kao rezultat rada na projektu „Rijetke biljke jadranskog priobalja“ (voditelj: izv. prof. dr. sc. Mihaela Britvec), provedenom temeljem ugovora između Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Valamar Riviera d.d. te uz finansijsku potporu, odnosno donaciju kompanije Valamar Riviera.

© Sveučilište u Zagrebu . Agronomski fakultet, Zagreb, 2015. Sva prava pridržana.
CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem xxxxx

ISBN 978-953-xxx-xx-x

Predgovor

Zahvaljujući svom specifičnom zemljopisnom položaju Hrvatska je s gledišta biološke raznolikosti jedna od najbogatijih zemalja Europe. Velika biološka raznolikost mora, kao i velika raznolikost otoka i priobalja daju hrvatskom obalnom području međunarodni značaj.

Usprkos dobroj očuvanosti prirode u Hrvatskoj neke su biljne vrste jako rijetke i ugrožene.

Nadamo se da će ova knjiga doprinijeti boljem poznavanju rijetkih biljaka hrvatskog priobalja, a sve u uvjerenju da to vodi ne samo ka očuvanju i zaštiti prirodne ljepote i biološke raznolikosti Hrvatske, već i njezinom održivom razvoju.

U tom je smislu Jadransko more s priobaljem osobito važno za Hrvatsku, jer pruža mnogo prednosti za uspješan razvoj poljoprivrede, turizma, ribarstva i marikulture.

Zahvaljujemo se kompaniji Valamar Riviera na finansijskoj potpori.

Posebna hvala recenzentima na uloženom trudu i korisnim savjetima.

Autori

Autori

Prof. dr. sc. Mihaela Britvec, izvanredna profesorica

Doc. dr. sc. Sandro Bogdanović, docent

Doc. dr. sc. Ivica Ljubičić, docent

Dr. sc. Ivana Vitasović Kosić, viša asistentica

Sveučilište u Zagrebu . Agronomski fakultet . Zavod za poljoprivrednu botaniku

Sadržaj

Jadransko priobalje . 7
Klima . 7
Reljef . 7
Tlo . 8
Vegetacija . 8
Flora . 13
Prikaz biljaka . 17
Bijeli cvjetovi . 21 ●
Žuti cvjetovi . 51 ○
Crveni cvjetovi . 89 ●
Plavi cvjetovi . 143 ●
Zeleni cvjetovi . 157 ●
Literatura . 196

Znanstvena imena biljaka . 198
Hrvatska imena biljaka . 223
Plant Names . 226
Nomi delle piante . 229
Pflanzennamen . 232

Jadransko priobalje

Jadransko more je najdublje u europsko kopno uvučeni zaljev Sredozemnog mora, dijeleći Apeninski od Balkanskoga poluotoka. Obalni prostor Republike Hrvatske proteže se ukupnom dužinom od 5.835 km, od čega na kopnenu obalu otpada 1.777 km, a otočnu 4.058 km. Hrvatska obala ubraja se među najrazvedenije u Europi jer uzduž nje ima 1.246 otoka, otočića, hridi i grebena. Više od 60 otoka je naseljeno. Obalno područje zauzima 22% površine Republike Hrvatske na kojem živi 1.411.000 stanovnika, odnosno 25,6% ukupnog stanovništva Hrvatske.

Klima

Vrlo blaga i zdrava klima čini hrvatsku obalu pogodnom za život i odmor. Uži priobalni pojas s otocima ima mediteransku klimu s toplim, suhim i sunčanim ljetima te blagim i vlažnim zimama, dok u zaleđu (Zagora) prevladava submediteranska klima s toplim ljetima i hladnjim zimama.

Prosječna temperatura najtoplijeg mjeseca (srpnja) veća je od 22°C, a najhladnijeg (siječnja) veća od 4°C. Količina oborina je između 800 i 1200 mm, na

otocima i manje, a na pristrancima priobalnih planina više. Veći dio oborina padne u hladnom dijelu godine, u listopadu i studenom na sjeveru, odnosno studenom i prosincu na jugu. Najsušniji su mjeseci srpanj i kolovoz. Cijele godine, a osobito zimi, vremenske prilike u priobalju određuju i vjetrovi, od kojih su najpoznatiji bura, jugo i maestral.

Hrvatska se obala s 2.400-2.800 sunčanih sati godišnje svrstava među najsunčanije europske obale.

Reljef

Hrvatsko priobalje uvriježeno se dijeli na sjeverni dio i južni dio. Sjeverni dio obuhvaća poluotok Istru i visokim planinama omeđeno Hrvatsko primorje s Kvarnerom. Južni dio priobalja istovjetan je povijesno utemeljenoj regiji Dalmacije.

Karakteristična je njegova uzdužna zonalnost i podjela na otoke, priobalni pojas i brdovitu Zagoru u zaleđu. Priobalna zona razmjerno je uska, prema unutrašnjosti omeđena strmim padinama planina (Učke, Velebita, Dinare, Svilaje, Kozjaka, Mosora i Biokova). Najšira je i najniža u flišnim zonama Rav-

nih kotara na sjeveru, oko Kaštela u srednjem dijelu i u delti rijeke Neretve u južnom dijelu. U zaleđu obale je Zagora, brdovit kraj s nekoliko prostranih krških polja (Sinjsko, Imotsko).

Glavna značajka hrvatskog priobalja je dominacija krškoga reljefa. Za krš, koji može biti pošumljen ili posve gol, karakteristična je prevladavajuća podzemna cirkulacija vode u topljivim karbonatnim stijenama (vapnencima, dolomitima). Otapajući kalcijev karbonat, voda stvara karakteristične površinske (ponikve, škrape, doline, polja) i podzemne oblike (ponori, jame, špilje). Rijeke izviru iz snažnih izvora, a uz površinski tok mogu imati i podzemni (ponorice), pa se na nižim razinama ponovno pojavljuju na površini. Česti su i podmorski izvori slatke vode, tzv. vrulje. U krškom području najčeće su zalihe podzemne pitke vode, koje zbog opasnosti od zagađenja zahtijevaju posebnu zaštitu. S obzirom na to da je visok stupanj očuvanosti, područje hrvatskoga krša iznimna je prirodna vrijednost u europskim razmjerima.

Tlo

U području hrvatskog priobalja glavni tipovi tala su smeđa tla na vapnencima i dolomitima te crvenica. Crvenica (*terra rossa*) prevladava u Dalmaciji i Istri, a nastala je kao posljedica otapanja vapnenaca i dolomita. U Ravnim kotarima i dijelovima uz obalu i na otocima rasprostranjena su smeđa tla, odnosno

nerazvijena tla na flišu. Aluvijalna i močvarna tla zastupljena su u plavljenim dijelovima riječnih dolina i polja u kršu (Čepić polje, dolina Mirne, dolina Neretve), dok se u višim gorskim predjelima stjenovitim terena nalaze crnice, plitka tla niske proizvodnosti.

Vegetacija

Blage zime te suha i vruća ljeta u priobalju uvjetovali su razvoj tipične mediteranske vegetacije koja se može podijeliti u dvije velike vegetacijske zone: eumediteransku i submediteransku.

Eumediterska vegetacijska zona

Eumediterskoj zoni pripadaju dalmatinski otoci, dio kvarnerskih otoka, južni dio Istre te vrlo uski priobalni pojas u kojem još uvijek dominira tipična suha i topla mediteranska klima, dok vršni predjeli otoka Brača, Hvara, Korčule i poluotoka Pelješca spadaju u mediteransko-montani pojas koji se odlikuje relativno hladnjom klimom.

Neposredno na eumeditersku zonu nadovezuje se submediteranska vegetacijska zona za koju je karakteristična nešto hladnija i svježija, ali ipak još uvijek mediteranska klima. Submediteranska zona uključuje veći dio dalmatinskog zaleđa (Dalmatinska zagora), Ravnih kotara, unutrašnjost Istre, uski pojas podvelebitskog primorja te manji dio kvarnerskih otoka.

U eumediterskoj zoni dominiraju drvenaste vase dzelene vrste koje sudjeluju u građi različitih tipova šumske vegetacije, a to su hrast crnika ili česmina (*Quercus ilex*), crni jasen (*Fraxinus ornus*), širokolistna komorika ili zelenika (*Phillyrea latifolia*), tršlja (*Pistacia lentiscus*), planika (*Arbutus unedo*), alepski bor (*Pinus halepensis*), dalmatinski crni bor (*Pinus nigra* ssp. *dalmatica*, na višim predjelima srednjo- i južnodalmatinskih otoka, Biokovu i Pelješcu), mirta (*Myrtus communis*), različite vrste vriesova (*Erica multiflora*, *E. manipuliflora*, *E. arborea*), borovice, šmrike ili somine (*Juniperus oxycedrus* i *J. phoenicea*), ružmarin (*Rosmarinus officinalis*), različite vrste bušina (*Cistus incanus*, *C. monspeliensis* i *C. salvifolius*), lemprika (*Viburnum tinus*), komorike ili zelenike (*Phillyrea media* i *P. latifolia*) i dr. Gledano klimazonalno, potencijalna šumska vegetacija koja se razvija u ovom dijelu jadranske obale i otoka je šuma hrasta crnike i crnog jasena (*Fraxino ormo-Quercetum ilicis*) koja ovisno o intenzitetu utjecaja čovjeka (paljenje, krčenje i sječa) prelazi u makiju, zatim u garige te konačno u suhe mediteranske travnjake i kamenjare.

Osim šuma hrasta crnike i crnog jasena koje vole nešto vlažnija staništa, mnoge su šume razvijene na vrlo sušnim i toplim staništima poput različitih sastojina alepskog bora (*Pinus halepensis*).

Kao degradirani oblici šumske vegetacije razvijaju se visoke ili niske, relativno neprohodne makije koje su većinom izgrađene od drvenastih vrsta (*Erica*

arborea, *Quercus ilex*, *Juniperus oxycedrus*, *Phillyrea latifolia*) i mnogih povijuša (*Lonicera implexa*, *Rosa sempervirens*, *Clematis flammula*, *Smilax aspera*).

Na toplijim i sunčanijim staništima razvijaju se različiti oblici gariga i suhih travnjaka koji predstavljaju veliki izvor biljne raznolikosti s obzirom da su to staništa na kojima dominiraju mnoge mediteranske jednogodišnje vrste (terofiti) kao što su trave i mahunarke, zatim vrste s gomoljima, lukovicama i podancima (geofiti) kao što su orhideje i mnoge druge endemične i rijetke biljne vrste.

Suhi travnjaci su ugrožena staništa, a vrstama na takvim staništima u zadnje vrijeme prvenstveno prijeti zarastanje s drvenastim vrstama. Travnjaci u mediteranskom dijelu Hrvatske mogu se svrstati u dvije velike vegetacijske skupine. Prvoj skupini pripadaju otvoreni suhi eumediterski travnjaci koji pripadaju vegetacijskom razredu *Thero-Brachypodie-tea*. Takvi su travnjaci građeni većinom od jednogodišnjih vrsta, ali i geofita, a formiraju se na različito plitkim ili dubokim karbonatnim tlima. Vrste koje dominiraju na ovim travnjacima su razgranjena kostrika (*Brachypodium retusum*), dvoklasičasta kostrika (*B. distachyon*) i zvjezdasta djetelina (*Trifolium stellatum*). Kako se u zadnje vrijeme ovi suhi eumediterski travnjaci više ne koriste kao pašnjaci oni zarastaju u garige i makije te se time gubi raznolikost vrsta i zbog toga su ovi travnjaci uvršteni u NATURA 2000 staništa.

Drugi tip travnjaka su suhi istočno submediteranski travnjaci koji pripadaju vegetacijskom redu *Scorzonero-Chrysopogonetalia*, a razvijaju se u uvjetima nešto slabije kontinentalne klime, s velikim utjecajem mediteranskih vrsta u svojem sastavu. Ovi travnjači rasprostranjeni su na području Istre, Hrvatskog primorja, Like, Ravnih kotara i Dalmatinske zagore. Dominantne vrste koje sudjeluju u građi različitih tipova submediteranskih travnjaka su murava (*Scorzonera villosa*), kamenjarska zečina (*Centaurea rupestris*), šaš crljenika (*Carex humilis*), uspravna stoklasa (*Bromus erectus*), ilirska perunika (*Iris illyrica*), primorski čubar (*Satureja montana*), trnovitotrepavičava zečina (*Centaurea spinosociliata*), različite vrste vlasulja (*Festuca spp.*) i druge. Zbog napuštanja tradicionalne poljoprivrede i jako smanjenog intenziteta ispaše, ovi su travnjaci u različitim stadijima zaraštanja, gdje uglavnom počinju dominirati drvenaste vrste te su i ovi travnjaci, kao i eumediterranski uvršteni u NATURA 2000 staništa zbog očuvanja iznimno velikog bogatstva biljnih vrsta.

Submediteranska vegetacijska zona

U submediteranskoj zoni dominiraju listopadne vrste koje također sudjeluju u građi različitih tipova vegetacije kao što su šikare i dračici, a vrste koje karakteriziraju ova staništa su bjelograb (*Carpinus orientalis*), crni grab (*Ostrya carpinifolia*), hrast medunac (*Quercus pubescens*), drača (*Paliurus spina-christi*), smrdljika (*Pistacia terebinthus*), grmoliki

grašar (*Coronilla emerus ssp. emeroides*) i mnoge druge.

Listopadne šume hrasta medunca i bjelograba (*Quercus pubescenti-Carpinetum orientalis*) razvijaju se u submediteranskoj zoni priobalnog pojasa sjevernog hrvatskog primorja, većem dijelu istarskog poluotoka, jednom dijelu sjevernojadranskih otoka, Ravnim kotarima i većem dijelu dalmatinske unutrašnjosti (Zagora). Ove se šume prostiru na velikim površinama i različitim su degradacijskim stadijima zbog stoljetnog načina gospodarenja te iskorištavanja drva za ogrjev ili krčenje površina za dobivanje pašnjaka. Od drvenastih vrsta najznačajnije su bijeli grab (*Carpinus orientalis*), hrast medunac (*Quercus pubescens*), crni jasen (*Fraxinus ormus*), maklen (*Acer monspessulanum*) i hrast cer (*Quercus cerris*). U sloju grmlja česte vrste su grmoliki grašar (*Coronilla emerus ssp. emeroides*), rujevina (*Cotinus coggygria*), drača (*Paliurus spina-christi*), pucalina (*Colutea arborescens*), rašljika (*Prunus mahaleb*), drijen (*Cornus mas*), trnina (*Prunus spinosa*), pavitina (*Clematis vitalba*) i brijestolisna kupina (*Rubus ulmifolius*).

Priobalni pojas hrvatskog primorja većim je dijelom građen od kamene morske obale te vrlo rijetko od pješčanih staništa. U sastavu halofilne vegetacije koja je direktno pod utjecajem mora dominiraju vrste kao što su rešetkasta mrižica (*Limonium cancellatum*), obalni petrovac (*Crithmum maritimum*), uskolisni trputac (*Plantago holosteum*), zavinuta

smiljkita (*Lotus cytisoides*), sredozemna bršaka (*Reichenhaldia picroides*) i druge.

Osim kamene morske obale u priobalnoj zoni razvija se muljevita i močvarna vegetacija koja je uvrštena u NATURA 2000 staništa. Zbog specifičnih ekoloških čimbenika koji vladaju na ovim staništa omogućen je opstanak i razvoj mnogih rijetkih vrsta kao što su morska brula (*Triglochin maritimum*), močvarni luk (*Allium telmatum*), različite vrste caklenjača (*Salicornia spp.*), razdijeljeni šaš (*Carex divisa*), veliki obalni šaš (*Carex extensa*), maslinastolisna mrižica (*Limonium oleifolium*) i dalmatinski vražemil (*Goniolimon dalmaticum*).

U sastavu vegetacije šljunkovitih obala dominiraju vrste poput primorske makovice (*Glaucium flavum*), kalisksi i sodne solnjače (*Salsola kali* i *S. soda*) te obalne mlječike (*Euphorbia paralias*).

Mjestimično duž priobalja i na pojedinim otocima (Rab, Vis, Mljet, Korčula) razvijena je vegetacija obalnih pješčanih staništa koja je pod velikim negativnim utjecajem čovjeka radi korištenja plaža u turističke svrhe te su ova staništa kritično ugrožena kao i većina biljnih vrsta koje rastu u sastavu vegetacije obalnih sipina. Vrste koje za svoj rast preferiraju pješčana staništa nazivaju se psamofiti, a takve su vrlo rijetke duž hrvatskog priobalja. Među njima se ističu pješčarski ladolež ili morski slak (*Calystegia soldanella*), primorska dunjica ili vija (*Medicago marina*), primorski kotrljan (*Eryngium maritimum*),

bodljikava pirika (*Elymus farctus*) i primorski žilj (*Pancratium maritimum*).

Iznimno značajna staništa hrvatskog priobalja predstavljaju pukotine karbonatnih stijena s vegetacijom koja se odlikuje velikim brojem endemičnih i rijetkih biljnih vrsta, a vrste koje rastu u sastavu vegetacije stjenjača nazivaju se hazmofiti. Vegetacija stijena je razvijena kao prirodni trajni stadij zahvaljujući specifičnim ekološkim uvjetima prvenstveno zbog nedostatka dubljeg tla i vode. Među značajnijim endemičnim vrstama su dubrovačka zečina (*Centaurea ragusina*), dalmatinska zečina (*Centaurea dalmatica*), piramidalna zvončika (*Campanula pyramidalis*), istarski zvončić (*Campanula fenestrellata* ssp. *istrica*) i mnogi drugi zvončići. Hazmofitska vegetacija razvijena je od Istre, preko Gorskog kotara, Velebita pa sve do krajnjeg juga Dalmacije uključujući otoke i najviše planinske vrhove. Stjenovita staništa koja uključuju različite tipove vegetacije točila i stjenjača uvrštena su u NATURA 2000 staništa.

Flora

Vaskularna flora Hrvatske jedna je od bogatijih flora na području Mediterana. Do sada je u hrvatskoj flori zabilježeno 4.525 vrsta i 1.167 podvrsta. Ovaj broj se mijenja i nije stalan jer se gotovo svakodnevno otkrivaju nove vrste što ovisi o dinamici istraživanja flore na našim, ali i susjednim područjima s kojima Hrvatska graniči. Ovakvo bogatstvo raznolikosti

biljnih vrsta i podvrsta rezultat je različitih dugotrajnih geoloških promjena u prošlosti te klimatskih čimbenika koji su uvjetovali nastanak različitih tipova staništa i mogućnost razvoja vrsta na njima. K tome trebamo još uzeti u obzir i činjenicu geografske izolacije koja je prisutna na otocima jadranskog priobalja koja je također pogodovala razvoju mnogih jedinstvenih vrsta po kojima je hrvatska flora specifična. Takve se vrste nazivaju stenoendemi i ograničeni su samo na maleno područje Hrvatske. Stenoendema u hrvatskoj flori ima 110, a pridodamо li k tome i broj endemičnih svojti u širem smislu, znači onih koje su specifične za nešto šire područje, tada taj broj iznosi 384.

Endemične biljke razvijale su se unutar takozvanih centara endemizma, kojih na jadranskom području ima nekoliko, a najvažniji su Učka u Istri, Kvarner-sko područje, planinski masivi Velebita, Dinare, Biokova te područja srednjodalmatinskih otoka i otočića te na krajnjem jugu područje Konavala. Mnoge od tih vrsta rasprostranjene su na vrlo malenom području te im svaka potencijalna prijetnja (sakupljanje ili negativno djelovanje na stanište) povećava rizik od izumiranja u divljini.

Na području Istre zasigurno su među najpoznatijima tomasinijev zvončić (*Campanula tommasiniana*) i istarska kukavica (*Serapias istriaca*), dok na području Kvarnera rastu: kvarnerski jelenak (*Asplenium hybridum*), borbaševa modričica (*Asperula borba-*

siana), horvatov luk (*Allium horvatii*), jadranska gromotulja (*Aurinia leucadea*), dalmatinska zečina (*Centaurea dalmatica*), istarski zvončić (*Campanula fenestrellata* ssp. *istriaca*) te orhideje unčjeva kokica (*Ophrys untcchii*) i medejina kokica (*Ophrys medea*).

Na širem području Dalmacije ovakvih vrsta ima mnogo, a među njima su za područje sjeverne i srednje Dalmacije zanimljive sljedeće: močvarni luk (*Allium telmatum*), jadranska perunika (*Iris adriatica*), ilirska perunika (*Iris illyrica*), dubrovačka zečina (*Centaurea ragusina*), dalmatinski vražemil (*Goniolimon dalmaticum*) i mnoge druge.

Osim endemičnih vrsta, jadranska obala i otoci su staništa većeg broja vrlo rijetkih vrsta koje inače imaju šиру rasprostranjenost na području Mediterana, a kod nas se pojavljuju na jednom ili na svega nekoliko lokaliteta i to ih čini rijetkim vrstama hrvatske flore te su zakonom zaštićene. Na području Istre (Rt Kamenjak) to su sljedeće vrste: gorčica (*Cicendia filiformis*), pustenasti jarmen (*Anthemis tomentosa*), uskolisni slak (*Convolvulus lineatus*) i zimski jednolist (*Ophioglossum lusitanicum*).

S druge strane, osim rijetkih endemičnih vrsta koje imaju vrlo ograničenu rasprostranjenost, mnogi endemi hrvatske flore imaju šire i učestalo pojavljivanje duž jadranske obale i otoka, primjerice: buhač (*Tanacetum cinerariifolium*), ilirski kozlinac (*Astragalus monspessulanus* ssp. *illyricus*), jadranski lastavičnjak (*Vincetoxicum hirundinaria* ssp. *adriati-*

cum), ilirska prženica (*Knautia illyrica*), dalmatinski oštrolist (*Osnosma echooides* ssp. *dalmatica*), svilenasta žutilovka (*Genista sericea*) i uskolisno zvonce (*Edraianthus tenuifolius*).

Prikaz biljaka

Ovdje su prikazane karakteristične biljne vrste i podvrste koje rastu na području jadranskog priobalja. Od ukupno 88 obrađenih vrsta i podvrsta, samo tri vrste (*Adiantum capillus-veneris*, *Asplenium hybridum* i *Ophioglossum lusitanicum*) pripadaju primitima, dok su ostale iz skupine kritosjemenjača, te najbrojnije i najrazvijenije skupine biljaka. Kritosjemenjače su radi preglednosti podijeljene prema boji cvjetova i tako svrstane u sljedeće skupine:

- biljke bijelih cvjetova
- biljke žutih cvjetova
- biljke crvenih cvjetova
- biljke plavih cvjetova
- biljke zelenih cvjetova.

Svaka biljna vrsta, odnosno podvrsta prikazana je na sljedeći način:

Znanstveno ime

Znanstveno ime biljke napisano je na latinskom jeziku (ili u latiniziranom obliku) u skladu s Međunarodnim kodeksom botaničke nomenklature [International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Melbourne Code, 2011)]. Ime biljne vrste, npr. *Lilium bulbiferum* L. dvojna je kombinacija (binarna nomenklatura), sastavljena od imena roda (*Lilium*) iza kojega slijedi vrsteno ime (*bulbiferum*). Vrsteno ime (epitet) može biti u obliku pridjeva, imenice u genitivu ili riječi u apoziciji (koja dopunjuje) ili više riječi. U stručnim i znanstvenim publikacijama poželjno je navesti ime ili imena, odnosno kraticu ili kratice imena autora znanstvenog imena biljaka. Tako je, npr. L. kratica prezimena poznatog prirodoslovca Carla Linnéa koji je autor znanstvenog imena vrste *Lilium bulbiferum*.

Znanstveno ime biljke usklađeno je prema bazi podataka Flora Croatica Database (Nikolić, 2015).

Porodica

Navedeno je ime porodice kojoj biljka pripada na hrvatskom (Nikolić, 2015) i latinskom jeziku (Chase i Reveal, 2009), npr. ljiljani (*Liliaceae*).

Ime na hrvatskom i stranim jezicima

Najčešće (uglavnom jedno) ime biljke na hrvatskom, kao i na tri strana jezika: engleskom, talijanskom i njemačkom. Izuzetak su neke od rijetkih biljaka koje nemaju ime bilo na hrvatskom ili na nekom od stranih jezika.

Opis

Opis biljke obuhvaća njena glavna botanička obilježja i svojstva (građu vegetativnih i generativnih organa i sl.).

Status

Poseban status biljke s obzirom na njenu zakonsku zaštitu, ugroženost i endemičnost u Hrvatskoj određen je kako slijedi:

- zakonom zaštićena (temeljem Zakona o zaštiti prirode, Anonymous, 2013 a, b),
- ugrožena (prema kriterijima Međunarodne udruge za zaštitu prirode, odnosno International Union for Conservation of Nature-IUCN, odnosno prema Flora Croatica Database (Nikolić, 2015), IUCN kategorije ugroženosti označene su na sljedeći način: EN – ugrožena (engl. Endangered), VU – osjetljiva (engl. Vulnerable), NT - gotovo ugrožena (engl. Near Threatened), LC – najmanje zabrinjavajuća (engl. Least Concern) i DD – nedovoljno poznata (engl. Data Deficient),
- endemična [prema Flora Croatica Database (Nikolić, 2015)].

Rasprostranjenost u Hrvatskoj

Opći podaci o rasprostranjenosti biljke u Hrvatskoj, npr. Dalmacija.

Stanište i ekologija

Osnovne ekološke značajke vrste, odnosno podvrste te karakteristike staništa na kojima se najčešće pojavljuje (tipovi tala, zahtjevi s obzirom na svjetlost i sl.).

Dobro je znati

Zanimljivo o biljci: mogućnost primjene – npr. ukrašna, ljekovita, medonosna, krmna; porijeklo znanstvenog imena, otrovnost i dr.

Cvjetanje

Kružnica piktograma simbolizira jednogodišnji ciklus. Vrijeme i duljina cvjetanja grafički su prikazani kružnim lukom.

Rijetke biljke jadranskog priobalja

Bijeli cvjetovi . 21 ●

Žuti cvjetovi . 51 ○

Crveni cvjetovi . 89 ●

Plavi cvjetovi . 143 ●

Zeleni cvjetovi . 157 ●

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Achillea virescens (Fenzl) Heimerl (foto I. Ljubičić)

glavočike

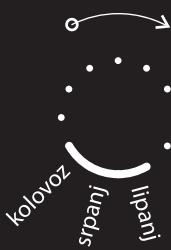
—
Asteraceae

IME

Zelenkasti stolisnik

—

Millefoglio verdastro
Grüne Schafgarbe

Achillea virescens (Fenzl) Heimerl

OPIS Zeljasta trajnica, s dobro razvijenim vriježama. Stabljike su uspravne i visoke od 20 do 60 cm. Središnji listovi stabljike su dlakavi, eliptični, ponekad valjkasti, perasto razdijeljeni, dugi oko 2 cm i široki 1 cm. Središnje rebro lista je cjelovito.

Primarni isperci lista su 5-8 mm dugi, suličasti, obično nepravilno jednostruko do dvostruko perasto razdijeljeni. Cvjetovi skupljeni u glavice koje čine cvat gronju. Rubni jezičasti cvjetovi su bjelkastožućkasti. Ovoj cvata je oko 3 mm dugačak i oko 2 mm širok. Brakteje (prcvjetni listovi) su oko 2,5 mm duge i kratko dlakave. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST**

U HRVATSKOJ Pretežno Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, Lika, a manjim dijelom kontinentalno područje Hrvatske. **STANIŠTE**

I EKOLOGIJA Raste na suhim otvorenim staništima, većinom na travnjacima i u garizima. **DOBRO JE ZNATI** Pored vrste *Achillea virescens*, hrvatska flora sadrži još 22 vrste i podvrste iz roda *Achillea*. Zelenkasti stolisnik (*A. virescens*) morfološki je vrlo sličan plemenitom stolisniku (*A. nobilis*). Međutim, plemeniti stolisnik ima nazubljeno središnje rebro lista i nema vriježe.

A close-up photograph of a flowering spike of Achillea virescens. The flowers are small, white, and star-shaped, with prominent yellow stamens. They are arranged in a dense, spherical cluster at the top of a green, slightly curved stem. The background is a bright blue sky.

PORODICA

—
HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Achillea virescens (Fenzl) Heimerl (foto S. Bogdanović)

lukovi

—
Alliaceae

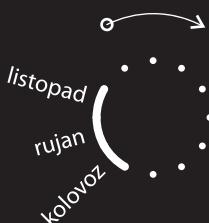
Horvatov luk

—
Horvat's leek

Aglio di Horvat

Quarner Lauch,

Horvat-Lauch

IME

Allium horvatii Lovrić

OPIS Horvatov luk je trajnica. Iz mnogobrojnih lukovica izbijaju niske, zeljaste stabljike koje su pri dnu srasle u gusti busen.

Lukovice su jako tamne, crnoljubičaste do tamnocrne, čitavom dužinom uzdužno isprugane, a iznutra su sjajno smeđoljubičaste. Listovi su plavozeleni, valjkasto okrugli i iznutra cjevasto šuplji. Cvat je sitan, poluokruglast, promjera svega 2 cm. U cvatu se nalazi oko 25 cvjetova na kratkim, podjednakim stapkama.

Cvjetovi su do 4 mm dugački, ocvijeće je žućkastobijelo sa zelenkastom središnjom žilom. Plod je tobolac koji je šesterobridan i pri vrhu stožasto ušiljen. Sjemenke su crne boje.

STATUS Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Kvarner. **STANIŠTE I EKOLOGIJA**

Raste kao halofit na strmim i zasoljenim klisurastim obalama, koje su izložene jakoj posolici, hladnoći, buri i suši. Često ulazi u sastav stjenovite obalne halofilne vegetacije. **DOBRO JE ZNATI** Vrsta je dobila ime prema sveučilišnom profesoru Ivi Horvatu, poznatom hrvatskom botaničaru. Opisana je prvi puta s otoka Krka i vrlo je rijetka biljka hrvatske flore.

PORODICA

—

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Anthemis tomentosa L. (foto S. Bogdanović)

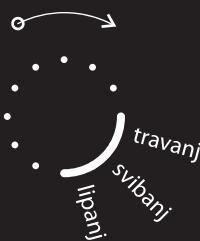
glavočike

Asteraceae

IME

Pustenasti jarmen

—
Woolly Chamomile
Camomilla tomentosa
Filzige Hundskamille

Anthemis tomentosa L.

OPIS Jednogodišnja zeljasta biljka, prekrivena bijelim dlakama (pustenasta). Stabljike se granaju od baze i dosegnu 10-25 cm visine. Donji i središnji listovi 2-5 cm dugi, dvostruko perasti, lisni isperci tupi, oko 1 mm široki. Gornji listovi jednostruko perasti, a oni pri vrhu su jednostavni, obično duguljasto-lopatasti. Cvjetne glavice pojedinačne, u donjem dijelu malo odebljale. Ovoj je širok 1-1,5 cm, unutrašnji ovojni listovi eliptično-lancetasti, ušiljeni, sa suhokožičastim rubom. Cvjetište poluokruglasto ili široko stožasto. U središtu se nalaze žuti cjevasti cvjetovi, dok se bijeli jezičasti cvjetovi nalaze na obodu. Plodovi su roške, gotovo gole, oko 2 mm velike, sa svijetlim ili tamnim prugama.

STATUS Zakonom zaštićena, kritično ugrožena vrsta (CR).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra (rt Kamenjak). **STANIŠTE**

I EKOLOGIJA Raste uz obalu mora i na pješčanim plažama. Voli pjeskovita tla. **DOBRO JEZNATI** Jedini poznati lokalitet pustenastog jarmena je na području južne Istre (rt Kamenjak), a populacija je jako ograničena i nema tendenciju širenja. Stoga treba voditi brigu o ovoj vrlo rijetkoj vrsti.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Asperula borbasiana (Korica) Korica (foto S. Bogdanović)

broćike

Rubiaceae

IME

Borbaševa modričica

Borbaševa lazarkinja

—

Borbas' Woodruff

Stellina di Borbas

Vögls-Meier

Asperula borbasiana (Korica)

Korica

OPIS Višegodišnja biljka. Raste kao niski busen malo mesnatih stabljika. Listovi stabljike su također slabo mesnati, nasuprotni, lancetasti do linearni. Donji listovi su obrnuto jajasti, a gornji duguljasto linearni. Cvat je gronja, koja je ili skoro sjedeća ili ima duge stapke. Vjenčić je uglavnom izdužen i ljevkast, dugačak je svega oko 5 mm. Cijev vjenčića je ružičasta, a režnjevi bjelkasti. Plodovi su jajasto izduženi, oko 2-3 mm dugi i često bradavičasti.

STATUS Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Kvarner. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste uz kamenitu morsku obalu većinom na pjeskovito-glinovitim tlima, odnosno na flišnim pijescima. **DOBRO JE ZNATI** Vrstu *Asperula borbasiana* opisao je botaničar Bogdan Korica i dao joj ime *borbasiana* u čast mađarskog prirodoslovca Vincea Borbása. U hrvatskoj flori ova je vrsta vrlo rijetka i poznata na samo nekoliko lokaliteta u sjevernom Jadranu (otoci Krk, Prvić, Sv. Grgur i vjerojatno Rab). Morfološki je srodnna s također endemičnom kvarnerskom vrstom *Asperula woloszczackii* od koje se razlikuje po rahljijim busenima.

PORODICA

—
HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

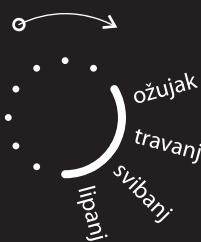
Convolvulus lineatus L. (foto S. Bogdanović)

slakovi

—
Convolvulaceae

Uskolisni slak

—
Narrow-leaved Bindweed
Viluccio striato
Gestrichelte Winde

IME

Convolvulus lineatus L.

OPIS Niska grmolika trajnica, visoka 2-10 cm. Stabljika je odrvenjela, povaljena ili uspravna. Svilenkasto dlakavi suličasti listovi skupljeni su u rozetu, a bazalni listovi svake stabljike su prošireni i na samoj bazi suhokožičasti. Unutar rozete pojavljuje se nekoliko skoro sjedećih cvjetova bijele do svjetloružičaste boje, promjera 1,5-2 cm. Cvjetovi su pojedinačni ili po nekoliko zajedno. Plod je dlakavi tobolac. **STATUS** Zakonom zaštićena, kritično ugrožena (CR). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra (rt Kamenjak). **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na zaslanjenom skeletnom i skeletoidnom tlu u zoni prskanja mora. Također se pojavljuje na suhim livadama. **DOBRO JEZNATI** Uskolisni slak je u Hrvatskoj vrlo rijetka i kritično ugrožena vrsta. Zastupljena je samo u južnoj Istri oko rta Kamenjaka. Promatranjem populacije uskolisnog slaka u južnoj Istri tijekom posljednjih godina utvrđilo se da je ona mala, ali srećom, zasad postojana. Biljke su vitalne i obilno cvatu. Budući da je prirodno rasprostranjanje ove vrste vrlo slabo, a reintrodukcija skoro nemoguća, njen opstanak jako ovisi o očuvanju staništa.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

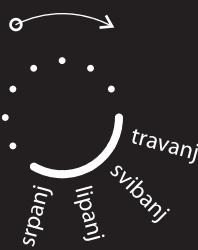
Corydalis acaulis (Wulfen) Pers. (foto S. Bogdanović i I. Ljubičić))

dimnjače

—
Fumariaceae

Bijela šupaljka

—
Colombina acaule
Stängelloser Lerchensporn

IME

Corydalis acaulis (Wulfen) Pers.

OPIS Zeljasta trajnica, visoka 5-20 cm, Stabljika je skoro potpuno reducirana, pa su listovi uglavnom prizemni. Listovi su perasto sastavljeni od lisaka koje su klinasto obrnuto jajaste, na vrhu više-manje urezane, s obje strane izrazito plavozeleno nahukane. Lisne peteljke nisu na rubu okriljene. Po 5-15 skoro bijelih ili svjetložutih cvjetova skupljeno je u grozd. Cvjetovi su na kraćim ili dužim stapkama, a razvijaju se u pazušcima brakteja. Ocvijeće se sastoji od dva mala lapa koji brzo otpadaju i četiri latice koje su pri dnu srasle. Gornja latica pri dnu ima vrlo kratki šuplji cjevasti produžetak (ostrugu), a u gornjem dijelu je zelenožuta. Plod je duguljasti, višesjemeni tobolac koji je 2-3 puta kraći od svoje stanke. Tobolac visi. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u pukotinama stijena i zidova, rijetko na kamenjarskim pašnjacima. **DOBRO JEZNATI** Neke vrste iz roda *Corydalis* imaju hortikulturnu vrijednost kao vrtne biljke.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Cynanchum acutum L. (foto S. Bogdanović)

svilenice

—
Asclepiadaceae

Šiljasti lastavičnjak

—
Stranglewort
Crisciola
Spitzblättriger
Hundswürger

IME

Cynanchum acutum L.

OPIS Grmolika penjačica s mlijecnim sokom, trajnica. Listovi su na peteljkama dugim 10-40 mm, pri bazi srcasto-ovalni ili duguljasti, na vrhu zašiljeni i glatki, dugi 30-120 mm i široki 20-80 mm, cjelovita ruba. Cvjetovi su skupljeni u grozdasti cvat (paštitar) na oko 50 mm dugoj stапki. Čаška cvijeta je slabo dlakava, a vjenčić se sastoji od pet latica, koje su 4-5 mm duge, bijele do svjetloružičaste boje. Cvijet u ždrijelu vjenčića ima 10 jezičastih lјusaka koje grade cjevasto-zvonastu krunicu. Unutar vjenčića nalazi se pet prašnika s prašnicama međusobno sraslim u cijev koja okružuje plodnicu. Plod je mjehur dužine oko 60-80 mm, vretenastog do cilindričnog oblika. **STATUS** Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Primorje, Dalmacija, Lika, Gorski kotar. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na vlažnim i močvarnim mjestima u mediteranskom području. Uzrok ugroženosti je gubitak staništa kao posljedica smanjivanja močvarnih površina.

DOBRO JE ZNATI Brojne vrste iz porodice Asclepiadaceae su ukrasne biljke, među najpoznatijima je hoja ili voštani cvijet (rod *Hoya*). —

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Drypis spinosa L. ssp. *jacquiniana* Murb. et Wettst. ex Murb. Lunds. (foto S. Bogdanović)

klinčići, karanfili

—
Caryophyllaceae

Primorski mekinjak

—
Jacquin's drypis
Dripide di Jacquin
Jacquin-Kronenkraut

IME

Drypis spinosa L. ssp. *jacquiniana* Murb. et Wetst. ex Murb. Lunds.

OPIS Trajnica, visoka 8-30 cm. Stabljike su mnogobrojne, bogato razgranjene, četverobridne. Raste u obliku gustih, polukuglasto-jastučastih busena, s mnogo nasuprotnih listova i više malih, bijelih ili ružičastih cvjetova skupljenih u vrlo pravilne, gусте, višestruko sastavljene račvaste cvatove, koji skoro potpuno prekrivaju površinu busena. Cvjetovi su okruženi tvrdim, jajastim i trnovitim braktejama (pricvjetnim listovima), vanjske brakteje jedva dosiju ili malo nadvisuju cvjetove. Čaška je u bazalnom dijelu kožasta. Latice su uske, najviše do polovice plojke urezane. Klinac latica je dug kao i čaška. Listovi stabljike su dugi oko 2 cm, usko linearni do linearno-lancetasti, na gornjoj strani uzdužno žljebasti, pri dnu prošireni, na vrhu s dugom bodljom, gornji listovi postaju sve širi i perasto bodljasti. **STATUS** Zakonom zaštićena, najmanje zabrinjavajuća (LC), endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na točilima, rijetko na kamenjarama ili morskim žalovima. **DOBRO JE ZNATI** Vrsta *Drypis spinosa* morfološki je varijabilna. U Hrvatskoj su rasprostranjene dvije podvrste: tipična podvrsta *spinosa* i podvrsta *jacquiniana*.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Hibiscus trionum L. (foto S. Bogdanović)

sljezovi

—
Malvaceae

Vršača sljezolika

—
Flower-of-an-hour
Ibisco vescicoso
Stunden-Ibisch,
Stundenblume

IME

Hibiscus trionum L.

OPIS Jednogodišnja biljka, visoka 45-60 cm, pokrivena je rijetkim čekinjastim i gustim zvjezdastim dlakama. Donji listovi stabljike su ovalni i neznatno razdijeljeni, a gornji dlanasto razdijeljeni na 3-5 izduženo-lancetastih režnjeva. Cvjetovi se razvijaju u pazušcima listova, pojedinačni su, promjera oko 4 cm, bljedožuti do sumpornožuti, pri bazi tamnocrveni ili ljubičasti. Vanjska čaška se sastoji od većinom 12 linearnih listića s čekinjastim dlakama na rubu, napola kraćim od pravih lapova čaške. Lapovi su svjetlozeleni, s tamnopurpurnim žilama i nakon cvjetanja ostaju na plodu. Plod je jajasti tobolac s mnogo sjemenki. **STATUS**

Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Dalmacija, Podravina, Slavonija.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste uz putove i nasipe, u voćnjacima i vinogradima, kao i u korovnim zajednicama okopavina.

DOBRO JE ZNATI Kozmopolitska biljka, jedna od najstarijih poznatih korovnih i hortikulturnih vrsta. Danas se uzgaja kao hortikulturna biljka, jer ima vrlo lijepo cvjetove koji se, doduše, otvaraju samo kratko, uglavnom ujutro i nakon toga često otpadaju (otuda englesko ime: Flower-of-an-hour).

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Orlaya kochii Heywood (foto S. Bogdanović)

žitarke

—
Apiaceae

Plosnata moračina,

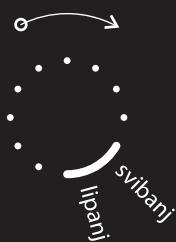
Kohijeva moračina

—

Koch's orlaya

Lappola di Koch

Breitfrüchtige Strahldolde

IME

Orlaya kochii Heywood

OPIS Jednogodišnja zeljasta biljka, visoka do 40 cm. Stabljika je uspravna, jednostavna ili razgranjena, malo dlakava pri bazi. Listovi su dvostruko do trostruko perasto razdijeljeni. Cvjetovi u štitastom cvatu, na dugim stapkama s 2-4 zrake. Ovojnih listova ima dva ili tri, suličastog su oblika i većinom jednakog dugački kao i zrake cvata. Ovojčić se sastoji od dva ili tri listića, jajasto-suličasta do jajasta oblika. Ocvijeće je bijelo, s vanjskim laticama 2-3 puta dužim od unutarnjih. Plod je elipsoidni kalavac dug 10-15 mm, po glavnim brazdama ima dlake, a na sporednim dva ili tri reda bodlji koje su pri dnu spojene. **STATUS** Zakonom zaštićena, ugrožena (EN), **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim mjestima, većinom kao korov na oranicama, u vinogradima te na zapuštenim površinama. **DOBRO JEZNATI** Nalazi se u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji ugroženih biljaka. Uzrok njene ugroženosti prvenstveno je gubitak staništa zbog napuštanja uzgoja strnih žitarica u jadranskom području.

PORODICA

—
HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Salsola kali L. (foto S. Bogdanović)

lobode

—
Chenopodiaceae

Kalijska solnjača

—
Russian thistle,
Prickly Saltwort
Salsola erba cali
Kali-Salzkraut

IME

Salsola kali L.

OPIS Jednogodišnja zeljasta biljka bodljikavih listova, visoka 25-50 cm. Ima kratkodlakavu, poleglu ili uspravnu, sivozelenkastu ili modrozelenkastu stabljiku koja je od baze bogato razgranjena. Listovi su sjedeći, štapićasti, dugi 1-4 cm i široki 1 mm, s oštrom bodljom na vrhu koja ne otpada (kod vrste *Salsola soda* bodlja otpada!). Bijeli, bljedoružičasti ili zelenkasti cvjetovi su vrlo jednostavnii, sjedeći su u pazušcu lista, pojedinačni ili po 2-3 zajedno, s dva jajasto-trokutasta predlistića. Cvjetovi imaju pet prašnika i reducirano ocvijeće. Kuglast plod promjera do 1 cm okružen je hrskavičastim listovima ocvijeća i sadrži jednu crnu spljoštenu sjemenku. **STATUS** Osjetljiva (VU). **RASPROSTRANJENOST**

U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I**

EKOLOGIJA Raste kraj putova, obrađenih mesta i na naplavinama na suhoj, pjeskovitoj, šljunkovitoj, zaslanjenoj i nezaslanjenoj podlozi u primorskim i kontinentalnim predjelima. Dobro je znati Ime roda *Salsola* potječe od latinske riječi *salsus* što znači slan, a vrsteno ime *kali* ima porijeklo u arapskom jeziku i označava pepeo raznih „slanih“ biljaka.

PORODICA

—

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

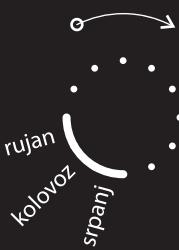
Salsola soda L. (foto S. Bogdanović)

lobode

—
Chenopodiaceae

Sodna solnjača

—
Oppositeleaved Russian
thistle, Opposite-leaf
Saltwort
Barba di frate, Agretti
Soda-Salzkraut

IME

Salsola soda L.

OPIS Uspravna, do 70 cm visoka jednogodišnja zeljasta biljka. Stabljika je gola, sivozelena ili sivocrvena, lomljiva i krhka, od baze bogato razgranjena. Listovi su mesnati, poluokrugli, 2-3 mm široki i 2-7 cm dugi, linearni, pri dnu prošireni, a pri vrhu suženi. Mlade biljke nose kratak šiljak koji otpada, pa listovi ostaju tupa vrha. Cvjetovi su bijeli, u pazućima listova najčešće po jedan ili dva zajedno. Plod ima kožičasti ovoj. **STATUS** Osjetljiva (VU). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na šljunkovitim i pjeskovitim mjestima uz obale mora i slanih lokava te morskih kanala. **DOBRO JE ZNATI** Biljka je dobila ime po sodi, važnom spoju razne primjene (sapuni, deterdženti, proizvodnja stakla i dr.). Soda se do prije stotinjak godina dobivala isključivo iz pepela solnjača (*Salsola*) i drugih priobalnih biljnih vrsta koje su se u tu svrhu brale, sušile i spaljivale. Zanimljivo je da se soda više dobivala iz kalijске (*Salsola kali*) nego iz sodne solnjače (*Salsola soda*).

PORODICA

—
HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Seseli montanum L. ssp. *tommasinii* (Rchb. f.) Arcang. (foto S. Bogdanović)

štitarke

—
Apiaceae

Tomasinijevo devesilje

—
Finocchiella di Tommasini
Tommasini-Sesel

IME

Seseli montanum L. ssp. *tomasinii* (Rchb. f.) Arcang.

OPIS Tomasinijevo devesilje je zeljasta trajnica, visoka od 30 do 100 cm. Listovi perasto razdijeljeni, duguljastog ili jajasto-duguljastog oblika. Sitni, bijeli cvjetovi skupljeni su u štitasti cvat koji je 5-12 zrakast i ima do tri ovojna lista koji su bez kožičastog ruba ili s uskim suho-kožičastim rubom. Plod je 3-4 mm dug kalavac, sa širokim zaobljenim uzdužnim rebrima, između kojih su brazde koje su uže od rebara. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, Zagora. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim livadama, u polusjenovitim šumama i šikarama (makija i garig), uz rubove putova. **DOBRO JE ZNATI** Tomasinijevo devesilje pripada porodici štitarki (*Apiaceaeae*). Vrste iz ove porodice se zbog bogatstva eteričnim uljima najviše koriste kao povrtne, začinske i aromatične biljke. Pri tom se upotrebljavaju plodovi, listovi, stabljike i korijenje. Primjeri su: kim, anis, korijandar, kopar, ljupčac, komorač, peršin, celer, mrkva i pastrnjak. Među štitarkama su brojne vrste s ljekovitim djelovanjem, ali i neke jako otrovne.

PORODICA

—
HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Tanacetum cinerariifolium (Trevir.) Sch.Bip. (foto S. Bogdanović)

glavočike

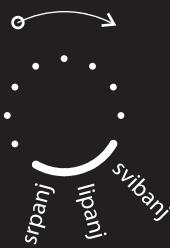
—
Asteraceae

IME

Buhač, dalmatinski buhač

—
Dalmatian pyrethrum
Crisantemo con fiori di
cineraria

Insektenblume, Pyrethrum

Tanacetum cinerariifolium (Trevir.) Sch. Bip.

OPIS Buhač je zeljasta trajnica, visoka od 30 do 70 cm, izgledom jako podseća na ivančicu, ali se od nje razlikuje po većem cvijetu. Stabljika je obrasla sitnim svilenkastim srebrnosivim dlačicama, s malo listova i skoro sasvim nerazgranjena. Ima izmjenične, perasto razdijeljene listove na do 15 cm dugoj lisnoj peteljci. Listovi s obje strane imaju, poput stabljike, sitne srebrnosive dlačice. Cvjetne glavice su pojedinačne, na dugačkim stapkama. Na obodu glavice nalaze se dugi jezičasti cvjetovi bijele boje, dok su cjevasti žuti cvjetovi u sredini cvata. Plod je jednosjeme, pri bazi nešto sužena roška. Svi dijelovi biljke imaju jak miris.

STATUS Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, Zagora. **STANIŠTE**

I EKOLOGIJA Raste na kamenjarskim pašnjacima, u svijetlim šumama i šikarama, maslinicima, vinogradima te uz rubove putova. **DOBRO JE ZNATI** Dalmatinski buhač je poznat kao insekticidna biljka, jer osušeni cvjetovi sadrže otrovne spojeve, prvenstveno piretrin, pa se biljka može upotrijebiti kao sirovina za proizvodnju insekticida, odnosno kao sredstvo za biološku borbu protiv štetnika.

PORODICA

—
HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Trifolium incarnatum L. ssp. *molinerii* (Balb.ex Hornem.) Syme (foto S. Bogdanović)

mahunarke

—
Fabaceae

IME

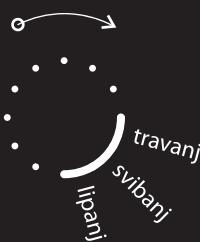
Molinerijeva djetelina

—
Molineri's Clover

Trifoglio incarnato di

Molineri

Molineri-Klee

Trifolium incarnatum L. ssp. *molinerii* (Balb. ex Hornem.) Syme

OPIS Inkarnatka (*Trifolium incarnatum*) je jednogodišnja ili dvogodišnja zeljasta biljka, visoka 20-60 cm. Stabljika je uspravna i dlakava. Listovi u donjem dijelu stabljike imaju duge peteljke, a idući prema vrhu lisne peteljke su sve kraće. Palistići su veliki (do 15 mm), jajasti, dlakavi, nisu nazubljeni ili rijetko, vrlo slabo nazubljeni. Cvjetovi se nalaze u valjkasto izduženim glavičastim cvatovima. Molinerijeva djetelina (*Trifolium incarnatum* ssp. *molinerii*) je u usporedbi s tipičnom inkarnatkom (*Trifolium incarnatum*) nešto nježnija biljka s vrlo dlakavom i razgranjenom stabljikom. Ima rahle cvatne glavice. Cvjetovi su bjelkasti, rijetko ružičasti. Vjenčić je znatno duži od čaške. **STATUS** Nedovoljno poznata (DD). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Pretežno Istra, Kvarner, Primorje, a manjim dijelom Lika i Zagora. **STANIŠTE** I **EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima, na zapuštenim površinama, nasipima, uz rubove cesta i polja. **DOBRO JE ZNATI** List djeteline je simbol sreće (četverolisna djetelina!), ljubavi, pohvale, proljeća i ljeta te nacionalni simbol Irske. Djetelina od davnina ima i veliko značenje u umjetnosti i religiji.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

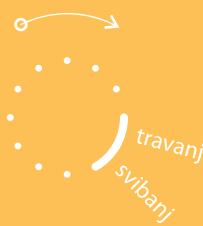
Aurinia leucadea (Guss.) K. Koch (foto S. Bogdanović)

kupusnjače, krstašice

—
Brassicaceae

Jadranska gromotulja

—
Alisso di Leuca
Leuca-Felsenkraut

IME

Aurinia leucadea (Guss.) K. Koch

OPIS Polugrm prekriven bjelkastim zvjezdastim dlakama. Izdanci su odrvenjeli i na vrhovima nose listove iz kojih izbijaju i do 30 cm visoke cvjetne stabljike. Donji listovi su duguljasto lancetasti, bijelo pustenasti, dugački 8-10 cm. Listovi stabljike su sjedeći i mnogo su kraći. Cvjet je grozd. Cvjetovi su na stapkama i žute su do zlatnožute boje. Latice su 5-6 mm dugačke, a lapovi su kraći i strše. Plodovi su komuščice, eliptične ili gotovo okruglaste, gole, plosnate i sadrže četiri sjemenke. Sjemenke su crvenkaste do crvenosmeđe boje, plosnate i okruglaste, na rubu su okriljene i raznose se vjetrom. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u pukotinama vapnenačkih stijena, često iznad mora i pod utjecajem jakih morskih vjetrova i posolice. **DOBRO JEZNATI** U Hrvatskoj je vrsta zastupljena s tri podvrste od kojih na području Istre i Kvarnera dolazi podvrsta *Aurinia leucadea* ssp. *media* koja ima puno sitnije plodove od tipične podvrste.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

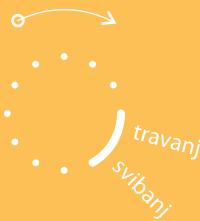
Aurinia sinuata (L.) Griseb. (foto S. Bogdanović)

kupusnjače, krstašice

—
Brassicaceae

Izverugana gromotulja

—
Aliso sinuato
Kleines Blasenschötchen

IME

Aurinia sinuata (L.) Griseb.

OPIS Trajnica, raste kao busenasti polugrm. Biljka može narasti i do 70 cm, a više-manje je prekrivena sivim dlakama. Stabljike su pri dnu drvenaste, a mogu biti razgranjene i nerazgranjene. Listovi rozete su lancetasti, dugački 4-8 cm, često izverugani. Cvjetovi su žute do bljedožute boje, grupirani u grozdasti cvat. Lapovi su 3-4 mm dugi, strše, a latice 5-8 mm duge, izrubljene, pri dnu sužene u klinac. Plod je kuglasta ili elipsoidna, 7-12 mm duga komuščica, s golin te izrazito napuhnutim zaklopcima, koji u svakom pretincu ima od 4 do 12 okriljenih, plosnatih, crvenosmeđih sjemenki. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u pukotinama stijena, na liticama, strmcima, uz ceste te vrlo rijetko na kamenjarskim pašnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Poput srodnih biljaka iz porodice kupusnjača (Brassicaceae), primjerice onih iz rodova *Alyssum*, *Aubrieta*, *Cheiranthus*, *Erysimum*, *Iberis* i *Lunaria*, također se i vrsta *Aurinia sinuata* primjenjuje kao ukrasna biljka, jer ima vrlo lijepo žute cvjetove i zanimljive plodove.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Centaurea ragusina L. (foto S. Bogdanović)

glavočike

Asteraceae

IME

Centaurea ragusina L.

Dubrovačka zečina

Dubrovnik centaury

Fiordaliso di Ragusa

Ragusa-Flockenblume,

Dubrovnik-Flockenblumen

OPIS Višegodišnja biljka koja stvara jastučaste busene. Cijela biljka je prekrivena gustim bijelim pustenastim dlakama. Prizemni listovi imaju dugu peteljku, a mogu biti cjeloviti ili perasto razdijeljeni. Iz rozete prizemnih listova izbijaju stabljike visoke i do 60 cm. Na vrhu stabljike nalaze se okruglaste cvjetne glavice izvana obavijene ovojnim, jajastim, svjetlozelenim listovima. Ovojni listovi imaju mali trokutasti, smeđi ili crnkasti privjesak koji je na rubu češljasto trepavičavi. Na samom vrhu ovojnih listova nalazi se unatrag svinuti trn. Cvjetovi su žarko žute boje. Plod je valjkasta, 4-5 mm dugačka roška prekrivena svilenkastim dlačicama. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Dalmacija (od Dugog otoka do Konavoskih stijena). **STANIŠTE** I **EKOLOGIJA** Raste u pukotinama okomitih vapnenačkih i eruptivnih stijena, na morskim strmcima koji se okomito izdižu iznad mora i izloženi su jakom suncu. **DOBRO JE ZNATI** Osim tipične podvrste s razdijeljenim listovima, poznata je i endemična podvrsta *Centaurea ragusina* ssp. *lungensis* s Dugog otoka čiji su listovi cjeloviti i/ili djelomično razdijeljeni.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Centaurium maritimum (L.) Fritsch (foto S. Bogdanović)

sirištare

Gentianaceae

Primorska kičica

Sea centaury

Centauro marittimo

Meerstrands-

Tausendgüldenkraut

IME

Centaurium maritimum (L.) Fritsch

OPIS Jednogodišnja ili dvogodišnja zeljasta biljka sa sitnim žutim cvjetićima, visoka 10-20 cm. Stabljika je gola, rebrasta, samo u gornjem dijelu malo razgranjena. Bazalni listovi dolaze u rozeti, stabljični listovi su nasuprotni, sjedeći, nisu međusobno srasli, eliptični i cjelovita ruba. Cvjetovi dolaze u rijetkim račvastim cvatovima. Vjenčić je pri dnu cjevast, a laticе slobodne. Nakon cvjetanja prašnice su spiralno svinute. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na kamenjarskim pašnjacima i suhim travnjacima, na šumskim proplancima i u svijetlim šikarama, većinom u obalnom području i na slanim tlima. **DOBRO JE ZNATI** U Hrvatskoj raste tridesetak vrsta i podvrsta iz rodova *Blackstonia*, *Centaurium*, *Cicendia*, *Gentiana*, *Gentianella* i *Swertia* koje, poput primorske kičice, pripadaju porodici sirištara (Gentianaceae). Biljke iz te porodice, osobito iz rodova *Gentiana* i *Centaurium*, bogate su glikozidima i primjenjuju se još iz srednjeg vijeka u medicini, osobito za poticanje apetita, a koriste se i za proizvodnju rakije. Neke vrste iz rodova *Gentiana* i *Exacum* su hortikulturne biljke.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Cicendia filiformis (L.) Delarbre (foto I. Ljubičić)

sirištare

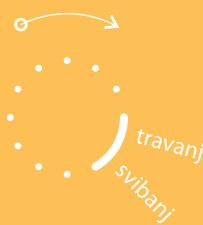
Gentianaceae

Gorčica

Slender Cicendia

Cicendia comune

Europäischer Fadenenzian

IME

Cicendia filiformis (L.) Delarbre

OPIS Jednogodišnja, nježna biljčica, visoka 2-15 cm. Stabljika jednostavna ili s nekoliko ogranačaka. Nekoliko listova dugačkih 2-6 mm skupljeno je u rozetu, dok jedan ili dva para listova dolazi na stabljici. Uspravna stabljika nosi žute, sitne, 3-6 mm dugačke cvjetove. Čaška je zvonasta, sa četiri kratka režnja. Vjenčić s jajastom cijevi i četiri kratke latice. Njuška tučka je štitasta. Plod je jajasti tobolac. **STATUS** Zakonom zaštićena, nedovoljno poznata (DD). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra. **STANIŠTE**

I EKOLOGIJA Raste na suhim travnjacima i u garizima. Voli blago kiseli supstrat i ilovaču, a pokazatelj je pomanjkanja kisika u tlu.

DOBRO JE ZNATI Iako je porijeklom iz južne i zapadne Europe, naturalizirana je na drugim kontinentima (npr. Australija). Helomorfna je biljka - ima intercelularne prostore u kori korijena, prilagođena je manjku kisika u močvarnim tlima. Vrlo je slaba kompetitorska vrsta, za svoj opstanak treba sezonsko poplavljivanje staništa te intenzivnu ispašu koja stvara otvorene uvjete staništa.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Ecballium elaterium (L.) A. Rich. (foto S. Bogdanović)

bundeve

—
Cucurbitaceae

Primorska štrcalica

—
Squirting Cucumber
Cocomero asinino
Spritzgurke

IME

Ecballium elaterium (L.) A. Rich.

OPIS Zeljasta trajnica visoka 15-60 cm, vretenasta korijena. Puzava i jako razgranjena stabljika obrasla je bodljastim i čekinjastim dlakama. Listovi su na dugim peteljkama, srcastog ili trokutastog oblika, na rubovima grubo narovašeni. Cvjetovi imaju pet žućkastih, međusobno više-manje sraslih latica, koje su na vrhu šiljaste. To je jednodomna vrsta: muški (skupljeni u grozdove) i ženski (pojedinačni) cvjetovi smješteni su na istoj biljci, ali su odvojeni. Plodovi su nalik na krastavce, jajasti, dugački su do 5 cm, prekriveni brojnim čekinjastim i bodljastim dlakama. Pri dozrijevanju, plodovi se pri najmanjem dodiru odvajaju od stапki i izbacuju, tj. štrcaju sjemenke (otuda štrcalica – hrvatsko ime vrste). **STATUS** Nedovoljno poznata (DD).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Primorje, Dalmacija.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na pjeskovitom i kamenitom tlu, uz rubove putova, na starim zidovima i travnatim zapuštenim mjestima. **DOBRO JE ZNATI** Cijela biljka je jako otrovna. Sluz koja obavija sjemenke brzo izaziva kožni osip ili upalu na mjestu na kojem dolazi u dodir s kožom. Oprez!

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Genista sericea Wulfen (foto S. Bogdanović)

mahunarke

—
Fabaceae

Svilenasta žutilovka

—
Silvery Broom
Ginestra sericea
Seidenhaar-Ginster

IME

Genista sericea Wulfen

OPIS Niska grmolika biljka koja može narasti do 20 cm visine, jako razgranjenih i плитko izbrazdanih izbojaka, obraslih svilenkastim, kratkim dlačicama bez trnova. Listovi naizmjenični, gotovo sjedeći, jednostavni, izduženo-lancetasti do lancetasti, 2-3 cm dugački i 2-3 mm široki. Gornja strana listova je gola, dok su listovi s donjih strana presvućeni svilenkastim svjetlucavim dlačicama, kakvima su obrasle stapke te čaške cvjetova. Nekoliko zlatnožutih cvjetova (2-7) zbijeno je u vršne glavičaste ili grozdaste cvatove. Plod je linearно izdužena, spljoštena, gustodlakava mahuna, tamnosmeđe boje s tamnim okruglastim dlakama. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Primorje, Dalmacija, Lika.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste većinom na hranjivima siromašnim tlima; na kamenjarama, kamenjarskim pašnjacima i travnjacima.

DOBRO JE ZNATI Žutilovke su omiljene hortikulturne biljke, koriste se u zaštiti tla od erozije, a primjenjuju se i u narodnoj medicini. Odavna su važne i u heraldici – tako je engleska kraljevska dinastija Plantagenet dobila svoje ime po žutilovkama (“planta genista”) koju je prvotno koristila kao simbol.

PORODICA

HRVATSKI

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Gentiana lutea L. ssp. *symphyandra* (Murb.) Hayek (foto S. Bogdanović)

sirištare

Gentianaceae

Žuti srčanik, žuta sirištara,
gencijana, lincura

Genziana gialla ad antere
saldate
Balkan-Enzian

IME

Gentiana lutea L. ssp. symphyandra (Murb.) Hayek

OPIS Zeljasta trajnica, visoka 50-120 cm. Ima kratki i debeli podanak (rizom), koji se grana u dugi i debeli korijen, izvana smeđe, a iznutra žute boje. Stabljika je uspravna, nerazgranjena, okrugla, u promjeru 1-2 cm, iznutra šuplja. Listovi su nasuprotno poredani, široko jajasto-eliptični, dugi oko 30 cm i široki oko 15 cm, s 5-7 gotovo paralelnih žila. Zlatnožuti veliki cvjetovi poredani su u pršljenaste cvatove, dugačke oko 20 cm, a nastaju u nakupinama i pazućcima listova na gornjem dijelu stabljike. Cvjetovi su peterodijelni, gotovo do čaške urezani i rašireni. Sjemenke su plosnato okruglaste i po rubu široko okriljene. Plod je tobolac, dug oko 6 cm, s velikim brojem sjemenaka.

STATUS Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST**

U HRVATSKOJ Istra, Dalmacija, Lika, Gorski kotar. **STANIŠTE**

I EKOLOGIJA Raste na humoznom tlu, u sastavu travnjaka i planinskih goleti u višim gorskim i preplaninskim područjima.

DOBRO JE ZNATI Prekomjerno sakupljanje podzemnih dijelova koji imaju ljekovita svojstva, jako je smanjilo brojnost ove biljke u prirodi.

PORODICA

HRVATSKI

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Glaucium flavum Crantz (foto I. Ljubičić)

makovi

—
Papaveraceae

Primorska makovica

—
Yellow Hornpoppy
Papavero cornuto
Gelber Hornmohn

IME

Glaucium flavum Crantz

OPIS Dvogodišnja ili višegodišnja zeljasta biljka, visoka 30-50 cm. Stabljika je najčešće bogato razgranjena, a njezine grane strše i nose više izmjenično raspoređenih listova. Čitava biljka je sivkastozelene ili plavkastozelene boje, bradavičasto hrapava ili gola. Listovi su duguljasti i razdijeljeni na uske odsječke: prizemni su u rozeti i na dugačkim peteljkama, a gornji su jajasti, okruglasti, urezano krpasti, pri dnu srcasti i obuhvaćaju stabljiku. Pojedinačni cvjetovi, promjera 5-7 cm, razvijaju se u pazušcima listova i vršno na ograncima. Cvjetne stapke većinom su gole. Ocvijeće se sastoji od četiri žute, okruglaste latice i dva gola ili mekano čekinjasto dlakava lapa koji brzo otpadaju. Plod je bradavičasto hrapav tobolac, dug 15-20 cm. **STATUS** Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na pjeskovitim i šljunkovitim morskim obalama, rjeđe u sastavu ruderalne flore. Ponekad se pojavljuje i na kontinetalnim pijescima. **DOBRO JE ZNATI** Primorska makovica je otrovna biljka, osobito za sisavce. Njen žuti mljivečni sok sadrži otrovne alkaloide.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Iris adriatica Trinajstić ex Mitić (foto S. Bogdanović)

perunike

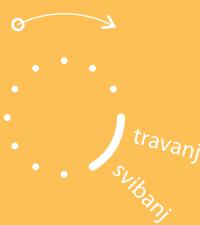
—
Iridaceae

Jadranska perunika

—
Adriatic iris

Giaggiolo adriatico

Adriatische Schwertlilie

IME

Iris adriatica Trinajstić ex Mitić

OPIS Niska zeljasta trajnica, čiji se cvjetovi razvijaju u dvjema različitim bojama, žutoj ili ljubičastomodroj na odvojenim jedinkama. U podzemnom dijelu razvija podanak ili rizom. Visoka je svega 10 cm pa se ubraja u skupinu patuljastih perunika. Listovi su nježni, srpastog oblika, oko 8 cm dugački i 9 mm široki. Svaka stabljika završava jednim krupnim, sjedećim cvjetom. Ocvijeće se kod perunike naziva perigon, jer svi listovi ocvijeća nalikuju jedni drugima (ne razlikuje se čaška i vjenčić). Vanjski listovi perigona imaju žučkastobijele papile ("bradu"), koja se spušta prema ždrijelu ocvijeća te služi kao "sletište" za kukce. Cvijet ima tri prašnika. Plod je tobolac. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem. **RASPROSTRANJENOST** **U HRVATSKOJ** Sjeverna i srednja Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na submediteranskim i mediteranskim suhim travnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Jadranska perunika je nova vrsta, opisana 2002. godine. Od srodnih vrsta perunika (*Iris pseudopumila*, *I. attica* i *I. pumila*) razlikuje se nizom osobina koje uključuju građu stabljike, lista, cvijeta, ploda i sjemenke.

PORODICA

HRVATSKI

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

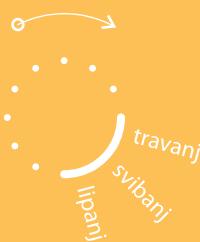
Lathyrus ochrus (L.) DC. (foto I. Ljubičić)

mahunarke

—
Fabaceae

Žućkastobijela kukavičica,
žućkastobijela graholika

—
Cyprus Vetch
Cicerchia pisellina
Blassgelbe Platterbse

IME

Lathyrus ochrus (L.) DC.

OPIS Žućkastobijela kukavičica je jednogodišnja zeljasta biljka, visoka od 20 do 60 cm. Stabljika je okriljena, puzajuća ili se penje. Donji listovi su jajasto-duguljasti, a gornji se sastoje od jednog ili dva para jajastih lisaka, 15-35 mm dugačkih i 6-20 mm širokih. Na cvjetnoj stupci se nalazi jedan ili dva cvijeta. Čaška gradi cijev dugu 4-5 mm, a završava zašiljenim zubićima veličine 2 do 3 mm. Latice su bljedožute boje. Plod je plosnata mahuna, 40-60 mm dugačka i 10-12 mm široka, glatka, s mrežastom nervaturom i dva krilca na gornjem rubu. **STATUS** Zakonom zaštićena, kritično ugrožena (CR). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste kao korov na poljima strnih žitarica. **DOBRO JE ZNATI** Graholike ili kukavičice (*Lathyrus*) imaju različitu primjenu. Neke se vrste uzgajaju kao krmne (npr. *L. sativus*) ili ukrasne biljke u vrtovima (*L. odoratus*, *L. latifolius* i dr.), za zelenu gnojidbu, a druge su korovi poput žućkastobijele graholike ili kukavičice (*L. ochrus*).

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Lilium carniolicum Bernh. ex Koch (foto I. Vitasović Kosić)

ljiljani

—
Liliaceae

Kranjski ljiljan

—
Carnic Lily
Giglio di Carniola
Krein-Lilie

IME

Lilium carniolicum Bernh. ex Koch

OPIS Zeljasta trajnica koja u podzemnom sloju razvija jajastu lukovicu. Stabljika je visoka od 50 do 100 cm, nosi brojne, izmjenično poredane, suličaste, oko 8 cm dugačke, uspravne listove, a na vrhu najčešće samo jedan cvijet. Viseći cvjetovi intenzivna mirisa su narančastocrvene ili zlatnožute boje sa smeđim pjegama. Ocvijeće je građeno od šest slobodnih listova koji su već od dna svinuti unatrag. Šest prašnika ima velike žute prašnice koje vise s dugačkih prašničkih niti. Plod je tobolac s mnogo sjemenaka. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Gorski kotar, Lika, Zagora. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na gorskim i planinskim livadama, na obroncima obraslim grmljem i u svjetlim šumama.

DOBRO JE ZNATI Iako su populacije kranjskog ljiljana na prirodnim staništima u Hrvatskoj procijenjene kao relativno velike i stabilne, ponekad se pretjerano beru cvjetovi i iskapaju lukovice, pa je vrsta preventivno zaštićena Zakonom o zaštiti prirode i uvrštena u Crvenu knjigu vaskularne flore Hrvatske. Često se uzgaja u vrtovima.

PORODICA

HRVATSKI

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Medicago marina L. (foto S. Bogdanović)

mahunarke

—
Fabaceae

Primorska dunjica,
primorska vija

—
Sea Medick, Coastal Medick
Erba medica marina
Sandstrand-Schneckenklee,
Sandstrand-Luzerne

IME

Medicago marina L.

OPIS Zeljasta trajnica, s gustim bijelim dlačicama. Stabljika većinom polegnuta, visoka od 20 do 50 cm. Listovi su trodijelni, tj. sastoje se od tri liske koje su obrnuto jajastog oblika, nazubljenih vrhova i čunjaste pri bazi. Palistići su jajasti, ušiljeni, cjelovitog ili nazubljenog ruba. Cvjetovi su dugački 6-8 mm, žutih latica, jednosimetrični, skupljeni po 5-12 u glavičastim cvatovima. Plod je mahuna, promjera 5-6 mm, spiralno savijena 2-3 puta, s malom rupicom u središnjem dijelu, valjkastog oblika, prekrivena gustim dlačicama. **STATUS** Zakonom zaštićena, nedovoljno poznata (DD). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Kvarner, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na pjeskovitom tlu priobalnog pojasa, na otvorenim i sunčanim staništima. **DOBRO JEZNATI** Pjeskovita priobalna staništa polako isčešavaju. Uzroci su izgradnja turističkih objekata i uređivanje pješčanih plaža, što u nekim slučajevima podrazumijeva uništenje prirodnog biljnog pokrova. Tako tijekom posljednjih desetljeća jedna po jedna biljka hrvatskih priobalnih pjesaka, pa tako i ova vrsta umjesto u prirodi svoje mjesto nalazi u Zakonu o zaštiti prirode.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Narcissus tazetta L. (foto S. Bogdanović)

sunovrati

Amaryllidaceae

IME

Višecvjetni sunovrat

Bunch-Flowered Narcissus
Narciso nostrale, Tazzetta
Strauß-Narzisse, Tazette

Narcissus tazetta L.

OPIS Zeljasta trajnica, s lukovicom. Listovi su široko linearne, sivozeleni, široki od 5 do 25 mm, s paralelnom nervaturom, ovisno o vremenskim prilikama tek djelomično razvijeni u doba cvjetanja. Stabljika naraste do 35 cm visoko, na vrhu nosi 3-7 cvjetova u štitastom cvatu. Cvjetovi su intezivna mirisa, dvobojni, mutnobijeli, u sredini s tamnjom ili svjetlijom žutom krunicom. Ocvijeće je sastavljeno od šest listova, koji su oblikom široko ovalni i ne preklapaju se. Prašnika je šest, prirasilih za cijev ocvijeća. Plod je tobolac. **STATUS** Gotovo ugrožena (NT).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na livadama, travnjacima, kultiviranim poljima i bušicima. Može doći i u pukotinama stijena. **DOBRO JE ZNATI** Sunovrati ili narcise prisutni su u europskom vrtlarstvu od tzv. orijentalne faze (1560-1620), kada su njihove lukovice, zajedno s lukovicama tulipana i zumbula dospjele u Europu. Danas ima više od 24.000 sorata (kultivara) sunovrata. Oni su krajem zime i u proljeće u vrtlarskoj proizvodnji među najvažnijim kulturama.

PORODICA

HRVATSKI

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Onosma echiooides L. ssp. *dalmatica* (Scheele) Peruzzi et N. G. Passal. (foto I. Ljubičić)

oštrolisti

Boraginaceae

Dalmatinski oštrolist

Dalmatian golden drop

Viperina comune

Dalmatinische Lotwurz

IME

Onosma echiooides L. ssp. dalmatica (Scheele) Peruzzi et N. G. Passal.

OPIS Zeljasta grmolika trajnica s razgranatim drvenastim podankom (rizomom) i s nekoliko stabljika visokih od 10 do 30 cm. Stablje su prekrivene rijetkim čekinjastim dlakama i finijim zvjezdastim dlakama. Listovi su dugi 2-6 cm, linearni ili duguljasti, s uvrnutim rubom, gusto zvjezdasto dlakavi. Cvjetovi su bljedožute boje, cjevasto-zvonastog oblika, skupljeni u jednostavne ili rašljaste račvaste cvatove. Plodici su trokutasto-jajasti, gotovo sjedeći oraščići, glatke i sjajne površine. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim kamenjarskim travnjacima, većinom na vapnenu. **DOBRO JE ZNATI** Znanstveno ime roda *Onosma* ima porijeklo u grčkim riječima *onos* (magarac) i *osme* (miris) – „miris magarca“, što se vjerojatno odnosi na čekinjaste dlake (nalik dlakama magarca) kojima su prekriveni nadzemni organi tih biljaka. U Hrvatskoj je opisano devet vrsta i podvrsta roda *Onosma*, među kojima je pet endema. Neke vrste roda *Onosma* vrlo su varijabilne, pa se mogu smatrati kompleksom ili agregatom, tj. skupinom srodnih svojstava koje se međusobno malo razlikuju.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

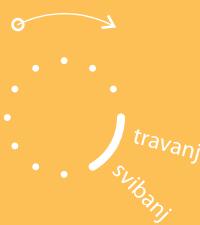
Orchis provincialis Balb. ssp. *pauciflora* (Ten.) Camus (foto I. Ljubičić)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Malocvjetni finobodljasti
kaćun

—
Sparse-flowered Provence
Orchid
Orchide calabrese
Armlütiges Knabenkraut

IME

Orchis provincialis Balb. ssp. *pauciflora* (Ten.) Camus

OPIS Trajnica, visoka od 10 do 30 cm. Ima 3-8 bazalnih listova skupljenih u rozetu, dok su listovi stabljike mali i ima ih od 2-3. Cvjet je sastavljen od 3 do 7 bljedožutih cvjetova. Ocvijeće je skupljeno u kacigu. Vanjski listići ocvijeća dugi su 9-11 mm, tupi i ovalno duguljasti. Dva lateralna listića su bočno okrenuta, a srednji je uspravan. Unutarnji listići ocvijeća su manji, izduženo duguljasti. Medna usna je žute boje, izrazito tamnije žuta nego ostali listići ocvijeća, sa sitnim smeđecrvenim mrljama. Ostruga je valjkasta, u gornjem dijelu svinuta. **STATUS** Zakonom zaštićena.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima, u svijetlim šumama, makijama i maslinicima. **DOBRO JE ZNATI** U Hrvatskoj je vrsta *Orchis provincialis* zastupljena s dvije podvrste koje se često teško razlikuju. U usporedbi s ovom podvrstom (*O. provincialis* ssp. *pauciflora*), tipična podvrsta (*O. provincialis* ssp. *provincialis*) obično ima tamne mrlje na listovima i gusti cvat s 5-20 cvjetova.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Ranunculus ophioglossifolius Vill. (foto I. Ljubičić)

žabnjaci

Ranunculaceae

IME

Jednolisni žabnjak

Adder's-tongue spearwort
Ranuncolo con foglie di
ofioglosso
Natterzungen-Hahnenfuß

Ranunculus ophioglossifolius Vill.

OPIS Jednolisni žabnjak predstavnik je vrstama brojnog roda *Ranunculus*. Jednogodišnja ili rjeđe dvogodišnja biljka. Stabljika je više-manje uspravna, visoka od 10 do 50 cm, većinom razgranjena, gola ili s priljubljenim dlakama. Prizemni listovi imaju dugačku peteljku, koja se kod listova prema vrhu stabljike skraćuje, pa su najgornji listovi sjedeći. Plojka prizemnih listova je okruglasta, srasta ili jajasta, nalik na listove paprati roda *Ophioglossum* (otuda *ophioglossifolius*!). Gornji listovi imaju suličastu plojku. Rub lista je uglavnom nazubljen. Cvjetovi se nalaze u grozdastom cvatu na dugim, uzdužno izvezanim stapkama s prileglim dlakama. Vjenčić se sastoji od pet žutih latica, obrnuto jajastog oblika. Prašnici su brojni. Plod je jednosjemeni oraščić s kratkim kljunom. **STATUS** Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Pretežno Istra, Primorje i Dalmacija, a manjim dijelom kontinentalna Hrvatska. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na močvarnim livadama, močvarnim mjestima, rubovima vodotokova, jaraka, odvodnih kanala i sličnih vodenih bazena. **DOBRO JE ZNATI** Uzrok ugroženosti jednolisnog žabnjaka je gubitak staništa kao posljedica isušivanja močvarnih područja.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Ranunculus paludosus Poiret. (foto S. Bogdanović)

žabnjaci

Ranunculaceae

IME

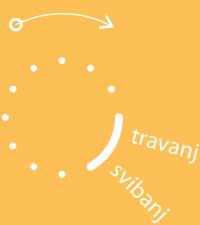
Lepezasti žabnjak

Jersey Buttercup

Ranuncolo paludososo

Fächerblättriger

Hahnenfuß

84

85

Ranunculus paludosus Poiret.

OPIS Zeljasta trajnica, naraste do 25 cm. Stabljika je u prizemnom dijelu, odnosno u zoni korjenovog vrata malo zadebljala, s omotačem od mrežastih vlakana. Vanjski listovi rozete su u pravilu jednostavni, jajasti i nazubljeni. Unutarnji listovi rozete razdijeljeni su na 2-3 dijela koji su jako urezani. Većinom ima jedan ili dva, rijetko tri ili četiri cvijeta po biljci. Vjenčić je veličine 9-14 cm. Plodovi su mali oraščići (oko 2 mm), jajasti do okrugli.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Dalmacija, Slavonija.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na vlažnim livadama, ali i na suhim travnjacima i u makijama. **DOBRO JEZNATI** U svježem stanju su svi žabnjaci (*Ranunculus*) otrovni, jer u većoj ili manjoj mjeri sadrže protoanemonin. Svježe biljke mogu kod ljudi izazvati pojavu dermatitisa. Životinje ih izbjegavaju, zbog oštrog i opora okusa. Sušenjem biljke gube na svojoj otrovnosti, pa sijeno koje sadrži žabnjake nije otrovno. Mnoge vrste žabnjaka rastu na vlažnim staništima gdje obitavaju i žabe, pa otuda ime *Ranunculus* (lat. *ranunculus* – žabica, mala žaba).

CVIJET

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Vincetoxicum hirundinaria Medik. ssp. *adriaticum* (Beck) Markgr. (foto I. Ljubičić)

svilenice

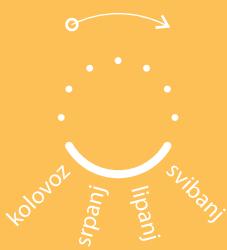
—
Asclepiadaceae

Jadranski lastavičnjak

—
Swallow-wort

Vincetoxicum adriaticum

Adria-Schwalbenwurz

IME

Vincetoxicum hirundinaria Medik. ssp. *adriaticum* (Beck) Markgr.

OPIS Zeljasta trajnica visoka do 50 cm. Ima razgranjeni podanak (rizom) iz kojega izbija više uspravnih, okruglih, nerazgranjenih stabljika. Listovi su srcastog oblika s kratkim peteljkama, gornja strana lista je tamnija od donje strane. Na istoj stabljici pojavljuju se listovi različitih oblika (heterofilija), u donjem sloju su jajasti sa šiljastim vrhom, dok su gornji listovi duguljasti. Mali, žućkastobijeli cvjetovi nalaze se u skupinama. Plod je tobolac koji sadrži puno jajastih, spljoštenih sjemenaka sa svilenkastim čuperkom nalik na lastavicu u letu (lat. *hirundo* – lastavica).

STATUS

Zakonom zaštićena, najmanje zabrinjavajuća (LC), endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Primorje, Dalmacija.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na sunčanim mjestima, u rjeđim šikarama i šumama; na vlažnijim mjestima često i kao povijuša oko grmlja.

DOBRO JE ZNATI Vrste roda *Vincetoxicum* sadrže

različite glikozide (vincetoxin) i druge otrovne tvari. Unatoč otrovnosti ove biljke odavna su poznate u narodnoj medicini, koja je podanak smatrala protuotrovom za otrove. Otuda potječe ime *Vincetoxicum*, u prijevodu „pobjediti otrov“ (lat. *vincere* – pobijediti i *toxicum* – otrov).

PORODICA

—
HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Allium telmatum Bogdanović, Brullo, Giusso et Salmeri (foto S. Bogdanović)

lukovi

—
Alliaceae

IME

Močvarni luk

—
Saltmarsh leek
Aglio salmastro
Sumpf-Lauch

Allium telmatum Bogdanović, Brullo, Giusso et Salmeri

OPIS Zeljasta trajnica. Iz jajaste lukovice izbija 30-40 cm visoka stabljika koja je do polovine visine pokrivena lisnim rukavcima, a umetnuta je s vanjske strane lukovice. Listovi su zeleni, ima ih 3-4 i dugački su 10-15 cm. Pri vrhu stablje se nalaze dva nejednaka suhokožičasta zalistka (spate) koji obavijaju cvat. Cvjet je rahao i sadrži 10-28 cvjetova. Ocvijeće je zvonasto, bijeloružičaste boje i ljubičasto nahukano. Listići ocvijeća su dugački 5,5-6 mm. Plod je trorežnajsti tobolac zelene boje. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Sjeverna i srednja Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Močvarni luk raste u zoni obalnih slanih močvara te uz rubove povremeno potopljenih sredozemnih grmastih slanjača, a često sudjeluje u izgradnji vegetacije sredozemnih sitina visokih sitova. **DOBRO JE ZNATI** Močvarni luk je novoopisana vrsta (tek 2009. godine!) i vrlo je specifična s obzirom na svoju ekologiju, jer za razliku od većine lukova koji cvjetaju u proljeće ili rano ljeto, ova vrsta cvjeta u jesen i raste na slanim staništima.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Astragalus monspessulanus L. ssp. *illyricus* (Bernhardt) Chater (foto S. Bogdanović)

mahunarke

—
Fabaceae

Ilirski kozlinac

—
Illyrian milkvetch
Astragalo illirico
Illyrischer Tragant

IME

Astragalus monspessulanus L. *ssp. illyricus* (Bernhardt) Chater

OPIS Višegodišnja je zeljasta biljka koja ima jaki i produženi glavni korijen. Stablike su vrlo kratke, a izbijaju iz prizemne rozete listova. Listovi su neparno perasto sastavljeni, s 12-20 pari okruglasto-jajastih lisaka. Cvjetovi imaju kratke stapke te su grupirani u vršni grozdasti cvat. Vjenčić je ružičastocrvene do tamnocrvene boje. Plod je valjkasto izdužena mahuna koja je na vrhu sužena u kratki šiljak. Mahuna je dugačka oko 3 cm, a na površini ima prljubljene dlake. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Pretežno Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, a samo manjim dijelom kontinentalno područje (Lika). **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Ilirski kozlinac je heliofilna i kalcifilna vrsta koja raste na kamenjarskim pašnjacima i travnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Ilirski kozlinac je vrlo sličan endemičnom i vrlo rijetkom krvavom kozlincu (*Astragalus glacialis*) koji raste na kvarnerskim otocima Krku, Rabu i Prviću, na klisurastim obalama izloženim buri i posolici. Od ilirskog kozlince razlikuje se snažnijim habitusom, krupnijim cvatovima s više cvjetova te većim mahunama.

PORODICA

HRVATSKI

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Calystegia soldanella (L.) R. Br. (foto S. Bogdanović)

slakovi

—
Convolvulaceae

Pješčarski ladolež,

Morski slak

—
Seashore false bindweed,

Beach morning glory

Vilucchio marittimo

Strand-Zaunwinde

IME

Calystegia soldanella (L.) R. Br.

OPIS Zeljasta trajnica koja može narasti i preko 50 cm. Korijen prodire i do 1,5 m duboko u tlo. Stabljika je polegnuta, na vrhu uspravna, razgranjena, okrugla, uglavnom slabo bridasta, a na presjeku puna. Listovi su na dugoj peteljci, plavkasto-zelenkasti, bubrežasti, dugački do 2,5 cm i široki do 4 cm. Cvjetovi su pojedinačni ili po dva zajedno u pazušcima listova, na cvjetnim stapkama. Lapovi su jajasti, na vrhu zaobljeni, odrezani ili izrubljeni, a završavaju bodljastim nastavkom. Latice su ružičastocrvene ili bljedocrvene s pet bijelih pruga. Vjenčić je do 5 cm dug. Plod je tobolac u obliku boce, u vršnom dijelu tup. Sjemenke su bridaste, hrapave, crne. **STATUS** Zakonom zaštićena, kritično ugrožena (CR). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na zaslanjenim pjeskovitim, rijetko šljunkovitim morskim obalama. Prilagođen je rastu na gibljivoj pješčanoj podlozi koju pokreću valovi i vjetar. **DOBRO JE ZNATI** Ova vrsta osobito je ugrožena na pješčanim morskim obalama koje se koriste kao plaže.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Centaurea dalmatica A.Kern. (foto S. Bogdanović)

glavočike

Asteraceae

IME

Dalmatinska zečina

—
Dalmatian cornflower
Fiordaliso della Dalmazia
Dalmatinische
Flockenblume

Centaurea dalmatica A. Kern.

OPIS Zeljasta trajnica, iz čije rozete listova izlaze svinute do uzdignute, već od baze razgranjene stabljike, koje narastu i do 40 cm. Listovi rozete imaju peteljku, sjajni su i goli te perasto razdijeljeni. Listovi stabljike su izmjenični, debeli i žljezdasto istočkani. Najgornji listovi stabljike su cjeloviti. Cvjetne glavice su pojedinačne i obavijene zelenim, golum ovojnim listovima koji su jajasto-kuglastog oblika i dugački oko 12 mm. Ovojni listovi imaju pri vrhu crvenosmeđi, resasto rascijepljeni suhokožičasti privjesak na čijem se vrhu nalazi 2-3 mm dugački trn. Cvjetovi su ružičaste do crvenoružičaste boje. Plod je svjetlosiva, gola roška, dugačka oko 3 mm. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Kvarner, Primorje. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u pukotinama stijena, na nepristupačnim strmim liticama i okomitim obalnim strmcima koji su izloženi jakoj buri. **DOBRO JE ZNATI** Iako ova zečina nosi ime *dalmatica* u biti se ovdje radi o kvarnerskoj endemičnoj vrsti srođnoj talijanskoj endemičnoj vrsti *Centaurea kartschiana* koja raste u tršćanskom zaljevu.

PORODICA

—

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Centaurea spinosociliata Seenus (foto S. Bogdanović)

glavočike

Asteraceae

IME

Trnovitotrepavičava zečina

Fiordaliso spinoso-cigliato
Dornschuppen-
Flockenblume

Centaurea spinosociliata Seenus

OPIS Jednogodišnja ili višegodišnja biljka s uspravnom i metličasto razgranjenom stabljikom visokom 30-40 cm. Bazalni listovi su zeleni, tvore rozetu, dvostruko su perasto razrezani, a odsječci listova su linearni i oko 1 mm široki. Cvatne glavice su pojedinačne. Ovoj je dugačak 10-12 mm i širok 5-8 mm. Privjesci (vršni dijelovi ovojnog lista) su većinom uškasti te imaju stršeći vršni trn koji je dug 1-3 mm (rijetko 6 mm). Cyjetovi su ružičasti, unutrašnji ponekad bljedoružičasti. Plodici su roške, s jako reduciranim ili bez papusa (dlačice pri vrhu).

STATUS Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem.

RASPROSTRANJENOST

U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, Zagora.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na kamenitim i stjenovitim mjestima uz obalu te uz ceste i putove.

DOBRO JE ZNATI

U hrvatskoj je flori vrsta *Centaurea spinosociliata* zastupljena s tri podvrste (*C. spinosociliata* ssp. *cristata*, *C. spinosociliata* ssp. *spinosociliata*, *C. spinosociliata* ssp. *tommasinii*) koje se uglavnom razlikuju

prema obliku privjeska vršnog nastavka i dužini bodljastog nastavka na ljuskama ovojnih listova.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Cyclamen repandum Sibth. et Sm. (foto I. Vitasović Kosić)

jaglaci

—
Primulaceae

Primorska ciklama

—
Spring sawbread
Cyclamino primaverile
Geschweiftblättriges
Zyklame

IME

Cyclamen repandum Sibth. et Sm.

OPIS Zeljasta trajnica visoka 10-20 cm, s okruglastim gomoljem. Vazdazeleni listovi su srcastog oblika i na dugim peteljkama, grubo izveruganih rubova, na licu tamnozeleni sa sivkastom šarom, a na naličju jednolično zeleni ili rjeđe grimizni. Cvjetovi se pojavljuju kad su listovi već razvijeni, ružičastocrvene do purpurnocrvene boje i ugodnog, blagog mirisa. Vjenčić se sastoji od latica unatrag savinutih vrhova. Plod je tobolac koji se otvara tek kad dospije u tlo. **STATUS** Gotovo ugrožena (NT).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Pretežno Istra, Kvarner, Primorje i Dalmacija, a manjim dijelom kontinentalna Hrvatska.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste u prizemnom sloju, većinom vazdazelenih šuma i makija, na sjenovitim i vlažnim mjestima, često u pukotinama stijena i među korijenjem stabala. **DOBRO JEZNATI** Flora Hrvatske obuhvaća, pored primorske ciklame, još i šumsku ciklamu (*Cyclamen purpurascens*), kontinentalnu vrstu čiji se mirisavi cvjetovi pojavljuju ljeti te bršljanolisnu ciklamu (*C. hederifolium*) koja ima peterokutne listove i cvate u jesen. Međutim, najpoznatija je ukrasna ciklama (*C. persicum*) čije se mnogobrojne sorte (kultivari) uzgajaju kao lončanice.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

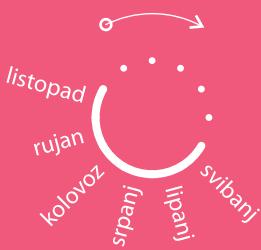
Dianthus ciliatus Guss. ssp. *ciliatus* (foto S. Bogdanović)

klinčići, karanfili

—
Caryophyllaceae

Trepavičavi klinčić

—
Garofano cigliato
Wimper Nelke

IME

Dianthus ciliatus Guss. ssp. ciliatus

OPIS Rahlo busenasta trajnica, visoka oko 60 cm. Listovi su linearно-lancetasti, dugi 20-60 mm i široki 1-2 mm, pri bazi na rubu slabo dlakavi. Cvat se sastoji od tri do pet ružičastih cvjetova. Čaška je duga oko 20 mm. Vanjsk dio čaške nosi osam kratko trepavičavo dlakavih ljusaka, suhokožičastih sa zelenim vrhom za vrijeme cvjetanja, dugih do 10 mm. Laticе su svjetloružičaste, ovalne ili obrnuto jajaste, duge 5-10 mm. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima i kamenjarskim pašnjacima te u garizima. **DOBRO JE ZNATI** Zbog lijepih i mirisavih cvjetova klinčići su cijenjene ukrasne biljke, osobito su primarni za sadnju na cvjetne gredice i u kamenjare. Koriste se i kao rezano cvijeće. Procjenjuje se da ima više od 27.000 registriranih sorti (kultivara) klinčića. Većina klinčića lijepo miriše po pravom klinčiću, iako nije s njim u srodstvu. Pravi klinčić (*Syzygium aromaticum*) pripada porodici mirti (*Myrtaceae*), tropska je biljka kod koje se za začin koriste osušeni cvjetni pupovi.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Dianthus sylvestris Wulfen in Jacq. ssp. *tergestinus* (Reichenb.) (foto S. Bogdanović)

klinčići, karanfili

—
Caryophyllaceae

Tršćanski klinčić

—
Garofano triestino
Triestiner Nelke

IME

Dianthus sylvestris Wulfen in Jacq. ssp. *tergestinus* (Reichenb.) Hayek

OPIS Zeljasta trajnica plavkastozelenkaste voštane prevlake, visoka 10-30 cm, kratka i drvenasta korijena. Ima više bazalnih listova, dugačkih 2-4 cm i širokih 1-2 mm. Listovi stabljike su nasuprotni i kraći od članaka stabljike. Stabljične su uspravne i u gornjem dijelu najčešće razgranjene. Cvjetovi su bez mirisa, promjera do 2,5 cm, pojedinačni (rijetko 2-3). Latice su svijetlije ili tamnije ružičaste boje. Ima ih pet, cijelovite su i međusobno se ne dodiruju. Čaške su cijelovitih režnjeva i duge 10-20 mm. Vanjska čaška nosi dvije (ponekad četiri) kožičaste ljske. Plodovi su tobolci koji se otvaraju s četiri zaklopca i sadrže mnogo sjemenki.

STATUS Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, Lika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na kamenjarskim krškim travnjacima i pašnjacima. **DOBRO JEZNATI** Šumski klinčić (*Dianthus sylvestris*) je vrlo varijabilna vrsta s brojnim podvrstama. Osim tršćanskog klinčića (*D. sylvestris* ssp. *tergestinus*), flora Hrvatske sadrži još tri podvrste šumskog klinčića (*D. sylvestris* ssp. *longicaulis*, *D. sylvestris* ssp. *nodosus* i *D. sylvestris* ssp. *sylvestris*).

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Goniolimon dalmaticum (C. Presl.) Reichb. (foto S. Bogdanović)

vranjemili

—
Plumbaginaceae

Dalmatinski vražemil

—
Limonio dalmatico
Dalmatischer Strandflieder

IME

Goniolimon dalmaticum (C. Presl.) Reichb.

OPIS Zeljasta trajnica. Stabljika je uspravna, visoka 7-30 cm, kruta, ugleasta do spljoštena, člankovita, od sredine stršeće razgranjena, bez listova, s 5-6 mm dugim ljkuskama koje na vrhu imaju mali trn. Listovi su u rozeti, dugi su 5-8 cm i oko 1,5 cm široki, kožasti, plavozeleni, bijelo točkasti, lancetasto-lopatasti do obrnuto jajasti, na rubu nježno valoviti, na vrhu s malim trnom. Stabljika nosi mnogo cvjetova koji se nalaze u klasićima, a oni su skupljeni u 1,5-3 cm duge, srpasto svinute cvatove (klasove). Klasići su sastavljeni od 1-2 cvijeta. Cvjetovi su obavijeni s po dvije gole brakteje, unutarnja je u gornjem dijelu s tri zupca, od kojih je srednji zubac duži od postranih. Vjenčić se sastoji od pet crvenih, većim dijelom slobodnih latica. Čaška je zvonasta, a njena cijev je slabo dlakava. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na pjeskovito-kamenitim mjestima uz more. **DOBRO JEZNATI** Dalmatinski vražemil je jedina vrsta iz roda *Goniolimon* u Hrvatskoj.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Himantoglossum adriaticum H. Baumann (foto S. Bogdanović)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Jadranska kozonoška

—
Adriatic Lizard Orchid
Barbone adriatico
Adria-Riemenzunge

IME

Himantoglossum adriaticum H. Baumann

OPIS Zeljasta trajnica, visoka 30-80 cm. U tlu razvija dva velika, jajasta gomolja iz kojih izbijaju lancetasti listovi. Cvjet je uspravan i sadrži do 40 cvjetova, a može biti dugačak od 15 do 45 cm. Lističi ovciće grade zatvorenu kacigu koja je izvana bijela do svjetlozelena, ponekad sa širokim ljubičastim rubom, a iznutra ima smeđocrvene žilice. Medna usna je izrazito trodijelna – središnji dio dug je 5-7 cm, uzak i nekoliko puta spiralno zavijen. Postrani dijelovi su mnogo kraći (5-25 mm), linearni i crvene boje. Ostruga je svinuta prema dolje. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT). **RASPROSTRANJENOST** **U HRVATSKOJ** Istra, Zagora, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim, sunčanim do polusjenovitim staništima, najčešće na vapnenačkim tlima. Dolazi na zapuštenim travnjacima i u rijetkim listopadnim šikarama. **DOBRO JE ZNATI** Listovi jadranske kozonoške odumiru na suhim staništima već prije cvjetanja kako bi se smanjili gubici vode. Gomolji preživljavaju suho i vruće ljeto, da bi nakon jesenskih oborina iznova započeo razvojni ciklus zametanjem novih, zimskih listova.

PORODICA

—

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Knautia illyrica Beck (foto S. Bogdanović)

češljugovine

Dipsacaceae

Ilirska prženica

Widow flower

Ambretta illirica

Knautie, Knopfblume,

Witwenblume

IME

Knautia illyrica Beck

OPIS Zeljasta trajnica, visoka od 20 do 50 cm. Listovi su obično kožičasti, narovašeno-nazubljeni, bazalni su jajasto-lancetasti, cjeloviti ili lirasti, a gornji su obično perasti s 4-10 jajastoduguljastih bočnih režnjeva. Vršni je režanj duguljasto rombičan i dugošiljast. Stabljike često imaju ljubičaste mrlje. Cvjetna glavica je promjera 2,5 do 4 cm. Cvjetovi su ljubičaste boje. Čaška ima od 8-10 osja. **STATUS** Zakonom zaštićena, nedovoljno poznata (DD), endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Lika, Gorski kotar. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima i šumskim rubovima. Naseljava slabo kisela do slabo bazična tla, nikada jako kisela. **DOBRO JEZNATI** Znanstveno ime roda *Knautia* prvi put spominje Carl von Linné 1753. godine u svojoj knjizi *Species Plantarum*. Rod je dobio ime u čast njemačkih liječnika i botaničara, braće Knaut (Christoph i Christian). Od oko 60-tak poznatih vrsta tog roda, najviše vrsta, njih 48, rasprostranjeno je na području Europe i Mediterana. U Hrvatskoj rod *Knautia* obuhvaća 20 vrsta i podvrsta.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Lilium bulbiferum L. (foto I. Vitasović Kosić)

ljiljani

—
Liliaceae

Lukovičavi ljiljan

—
Fire Lily
Giglio rosso
Feuer-Lilie

IME

Lilium bulbiferum L.

OPIS Lukovičavi ljiljan je zeljasta trajnica, s podzemnom lukovicom koja je široko jajasto do stisnuto kuglasta oblika. Stabljika je uspravna, visoka 50-120 cm, s crnkastim mrljama, na vrhu paučinasto dlakava. Listovi su brojni, gusto smješteni duž stabljkice, suličasti, 7-10 cm dugi, sjajni. Listovi u pazušcu nose crnkasto-smeđe rasplodne pupove, tzv. bulbile, koji služe nespolnom razmnožavanju. Cvjetovi su bez mirisa, dosta veliki, ljevkasti, na uspravnim stapkama smješteni u štitolikom cvatu na vrhu stabljkice. Ocvijeće je građeno od šest crvenkastonarančastih listića, koji su s gornje strane crno istočkani, a s donje žlezdasto dlakavi. Ima šest prašnika koji imaju 3,5-4 cm duge prašničke niti i 6-10 mm duge crvene prašnice. Plod je tobolac s mnogo sjemenaka. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Gorski kotar, Lika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na hranjivim, bazičnim do slabo kiselim tlima; na brdskim i gorskim livadama te na suncu izloženim obroncima šuma i šikara. **DOBRO JE ZNATI** Lukovičavi ljiljan je najrasprostranjeniji samonikli ljiljan u Europi.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Malva parviflora L. (foto S. Bogdanović)

sljezovi

—
Malvaceae

Sitncvjetni sljez

—
Least mallow
Malva minore
Kleinblütige Malve

IME

Malva parviflora L.

OPIS Jednogodišnja zeljasta biljka, visoka 20-50 cm, većinom s uspravnom, razgranjenom, golum ili dlakavom stabljikom. Listovi su na dugim peteljkama. Plojke prizemnih listova su bubrežasto-okruglaste i plitko urezane na 5-7 tupih režnjeva. Plojke gornjih listova su srcasto-okruglaste i urezane na pet oštih režnjeva. Skupine od 2-6 cvjetova smještene su u lisnim pazućima. Bljedoružičasti ili bijeli cvjetovi razvijaju se na kratkim stapkama. Čaška se sastoji od pet pri dnu sraslih lapova. Lapovi se nakon cvjetanja jako povećaju, postaju kožasti i uspravni. Vjenčić je sastavljen od pet latica koje su malo duže od lapova. Prašnika ima mnogo. Plod je kalavac koji se raspada na veći broj jednosjemenih plodića. **STATUS** Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Otoci Krk i Lošinj, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na zapuštenim ruderalnim i neobrađenim površinama, duž ograda, cesta i putova, rjeđe u vrtovima, na tlu bogatom dušikovim spojevima. **DOBRO JE ZNATI** Ima ljekovita svojstva i primjenu u tradicionalnoj medicini, kao i druge vrste sljeza.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Matthiola incana (L.) R. Br. (foto S. Bogdanović)

kupusnjače, krstašice

—
Brassicaceae

Sivkasta ljubičina

—
Brompton Stock
Violaciocca rossa
Garten-Levkoje

IME

Matthiola incana (L.) R. Br.

OPIS Zeljasta, većinom dvogodišnja biljka, visoka od 10 do 80 cm. Stabljika je razgranata i drvenasta u donjem dijelu. Cijela biljka je jako dlakava. Listovi su duguljasto lancetasti s cjelovitim rubom. Ljubičasti, ružičasti ili bijeli cvjetovi skupljeni su u grozdastom cvatovima. Vjenčić je građen od četiri slobodne latice, koje su puno duže od lapova. Ima šest prašnika. Plod je uspravna i 45-160 mm dugačka komuška. **STATUS** Gotovo ugrožena (NT).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Južna Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u priobalnom području; u garizima, pukotinama stijena i zidova. **DOBRO JEZNATI** Sivkasta ljubičina pripada kupusnjačama (porodica *Brassicaceae*). Kupusnjače su jedna od gospodarski najvažnijih skupina biljaka. Mnogobrojne se kupusnjače kultiviraju kao povrtnе, začinske i krmne biljke, a uljana repica je u uzgoju kao uljarica. Neke su *Brassicaceae* omiljene hortikulturne biljke, primjerice, predstavnici rodova *Alyssum*, *Aubrieta*, *Cheiranthus*, *Erysimum*, *Iberis* i *Lunaria*. Tako se mnoge sorte sivkaste ljubičine (*Matthiola incana*) koriste kao ukrasne biljke za sadnju u gredice, na balkone ili kao rezano cvijeće.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

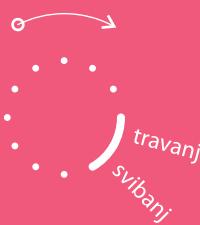
Ophrys bertolonii Moretti (foto S. Bogdanović)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Bertolonijeva kokica

—
Bertoloni's Bee Orchid
Ofride di Bertoloni
Bertoloni-Ragwurz

IME

Ophrys bertolonii Moretti

OPIS Višegodišnja biljka, čvrste svjetlozelene, vijugave stabljike visoke od 15 do 40 cm. U donjem dijelu stabljike ima 3-8 listova. Prizemni su listovi u rozeti, lancetasti i zašiljeni, dok su gornji listovi uski i skupljeni uz stabljiku. Cvjet je klas sastavljen od 3-8 cvjetova. Vanjski ljubičasti ili purpurni listići ocvijeća su jajasti i dugi 10-12 mm. Unutarnji listići ocvijeća barem su upola kraći od vanjskih, lancetasti, purpurni ili ljubičasti s ravnim rubovima. Medna usna je 13-19 mm duga, cjelovita, poprečno izbočena, a uzdužno najčešće udubljena u sredini, gusto dlakava, crvenkastosmeđe do crvenkaste boje. Tamnoljubičasta šara ili zrcalo (lat. *speculum*) je najčešće štitasta i smještena u prednjem sedlastom dijelu. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima, u bušicima, makijama i maslinicima, na bazičnim tlima. **DOBRO JE ZNATI** Cvjetovi kokica (*Ophrys*) privlače mužjake kukaca mirisom i izgledom poput njihovih ženki. Mužjaci se pokušavaju pariti s cvjetovima (pseudokopulacija) i tako pridonose oprašivanju.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

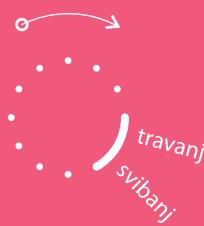
Ophrys bombyliflora Link (foto I. Ljubičić)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Svilena cvjetna kokica

—
Bumble Bee Orchid
Ofride fior di Bombo
Drohnen-Ragwurz

IME

Ophrys bombyliflora Link

OPIS Svilena cvjetna kokica je višegodišnja biljka, uspravne stabljike koja doseže visinu od 10 do 20 cm. Kao i sve biljke roda *Ophrys*, tako i ova biljka ima u podzemnom dijelu dva kuglasto-jajasta gomolja. Bazalni listovi su jajasto-lancetasti, šiljasti i strše. Cvjet je rastresit i sastavljen od jednog do pet malih cvjetova. Vanjski listići ocvijeća su zeleni, ponekad bjelkasti, konkavni, jajasti, zaobljeni i dugi od 9-12 mm. Unutarnji listići ocvijeća dugi su oko trećine vanjskih, trokutasti, u bazi purpurni a pri vrhu zelenasti i baršunasti. Medna usna duga je 8-10 mm, izrazito trodijelna, grbasta, prema dolje svinuta, tamnosmeđa. Zrcalo je štitasto ili dvodijelno, plavoljubičasto sa svjetlijim rubom. Lateralni dijelovi medne usne su duguljasti, ispušteni, gusto prekriveni dugim mekanim dlakama. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima, u garizima, makijama i maslinicima na bazičnim tlima, na pjeskovitim mjestima uz more. **DOBRO JEZNATI** Vrsta je ugrožena zbog zaraštanja travnjaka.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Ophrys medea Devillers et Devillers-Tersch. (foto I. Ljubičić)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Medejina kokica

—
Medea Orchid
Ofride di Medea
Medea-Ragwurz

IME

Ophrys medea Devillers et Devillers-Tersch.

OPIS Zeljasta trajnica, visoka do 50 cm. Listovi stabljike su lancetasto-linearnog oblika. Cvat je klas sastavljen od 5-11 malih cvjetova. Dijelovi ocvijeća su ružičasti, bjelkasti ili zeleni. Vanjski listići ocvijeća dugi su 10-14 mm, ovalni, tupi i goli, a mogu imati u sredini zelenu prugu. Unutarnji lateralni listići ocvijeća su trokutasti, rijetko linearne lancetaste i prekriveni dlačicama. Medna usna je cjelovita, trapezoidna, tamnosmeđa, baršunasto dlakava sa žutim rubom, 8-12 mm duga. Na vrhu medne usne razmjerno je velik privjesak koji je žućkastozelene boje, gol, četverouglast te tup ili nazubljen. Zrcalo na mednoj usni može biti vrlo različita oblika. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra (Gornji Kamenjak), otoci Krk i Cres. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste pojedinačno ili u skupinama na bazičnim tlima; na jako osunčanim ili pomalo sjenovitim suhim travnjacima, u bušicima, makijama te na zapuštenim poljoprivrednim površinama. **DOBRO JE ZNATI** U Hrvatskoj su u novije vrijeme poznata samo tri lokaliteta gdje raste ova vrsta.

PORODICA

—

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

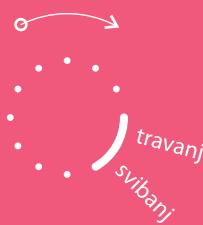
Ophrys rhodostephane Devillers et Devillers-Tersch. (foto S. Bogdanović)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Okrunjena kokica

—
Crowned Bee-orchid
Ofride incoronata
Rosenkranz-Ragwurz

IME

Ophrys rhodostephane Devillers et Devillers-Tersch.

OPIS Višegodišnja vrsta, iz čijih gomolja izbijaju stabljike visoke do 50 cm. Cvjetova obično ima 4 do 9 koji su grupirani u rahli do gusti cvat. Vanjski listići ocvijeća su bjelkasti, ružičasti, ljubičasti ili blijedocrveni, okruglasto lancetasti, dugi 11-15 mm i široki 5-7 mm. Unutarnji listići ocvijeća su kratko dlakavi, trokutasti i dugački 3-5 mm. Medna usna je tamnosmeđe do crnosmeđe boje, kraća je od vanjskih listova ocvijeća, dugačka 9-13 mm i široka 9-15 mm, na rubu ima žutosmeđe dlačice te dva nastavka poput rogova koji su dugački 6-8 mm, a prema vrhu su ušiljeni. Pri vrhu medne usne je trozubi, zelenkasti do smeđkastozelen privjesak. Plod je tobolac. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim, toplim do vlažnim ili polusjenovitim staništima u garizima, šikarama, uz rubove šuma i na zapuštenim površinama. **DOBRO JE ZNATI** Okrunjena kokica se može lako zamijeniti s morfološki vrlo sličnom vrstom *Ophrys scolopax*, odnosno njezinom podvrstom *Ophrys scolopax* ssp. *cornuta*.

A close-up photograph of several Ophrys speculum flowers growing on a green stem. The flowers have a distinctive shape, resembling a bee, with a blue upper lip and a yellow lower lip. They are surrounded by green leaves and some dried, light-colored grasses in the background.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

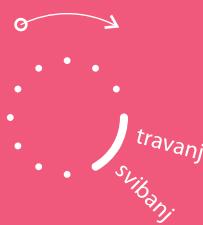
Ophrys speculum Link (foto I. Ljubičić)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Zrcalna kokica

—
Mirror Orchid
Ofride azzurra
Spiegel-Ragwurz

IME

Ophrys speculum Link

OPIS Višegodišnja zeljasta biljka, visoka od 5 do 25 cm. Cvjet je klas sastavljen od 2-8 relativno velikih cvjetova. Vanjski lističi ocvijeća su ovalno-duguljastog oblika, 7-10 mm dugi i 3-5 mm široki, uglavnom zeleni. Unutarnji lističi ocvijeća su purpurno-smeđe boje, dlakavi, dugi su 4-6 mm, kopljastog oblika i zakriviljeni unatrag. Medna usna je 12-16 mm duga, baršunasta, smeđecrvena do tamnopurpurna, gusto dlakava. Zrcalo je vrlo široko i veliko, plave boje. **STATUS** Zakonom zaštićena. **RASPROSTRANJENOST**

U HRVATSKOJ Istra (Donji Kamenjak). **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste pojedinačno na bazičnim tlima; na suhim travnjacima, u svijetlim šumama i garizma te na zapuštenim poljoprivrednim površinama. **DOBRO JE ZNATI** Zrcalna kokica je izrazito rijetka vrsta iz porodice *Orchidaceae* (kaćuni, orhideje) u Hrvatskoj. U popis vrsta (Index Florae Croaticae) uvrštena je 1994. godine, ali je tek 2013. godine potvrđeno njezino jedino nalazište. Stoga je zaštićena Zakonom o zaštiti prirode, odnosno Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

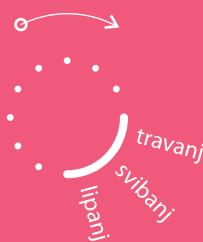
Ophrys untchjii (M. Schulze) P. Delforge (foto I. Ljubičić)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Unčjeva kokica

—
Untchj's Orchid
Ofride di Untchj
Untchj's-Ragwurz

IME

Ophrys untcjii (M. Schulze) P. Delforge

OPIS Višegodišnja biljka, svjetlozelene stabljike visoke od 13 do 30 cm. U donjem dijelu stabljike ima rozetu listova. Cvat je rahao klas sastavljen od 3-9 malih cvjetova. Vanjski listići ocvijeća su većinom zeleni, rijetko bijeli, ružičasti ili purpurni, široko ovalni, 9-13 mm dugački i 7-9 mm široki. Unutarnji listići ocvijeća su dlakavi i uspravni, 2-6 mm dugački, trokutasti. Medna usna je 9-13 mm duga, četvrtastog do trapezoidnog oblika, najčešće udubljena u sredini, gusto dlakava, tamnosmeđa, s rubovima svinutim prema dolje. Zrcalo je sjajno, plavkastosive boje, u obliku slova H ili X. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner. **STANIŠTE I**

EKOLOGIJA Raste pojedinačno ili u skupinama na jako osunčanim ili polusjenovitim suhim ili pak vlažnim, vapnenačkim podlogama. Naseljava travnjake, garige, šumske rubove i zapuštene poljoprivredne površine. **DOBRO JEZNATI** U Hrvatskoj je ova vrsta vrlo rijetka i zabilježena je na samo nekoliko lokaliteta. U prirodi su česti križanci između vrsta *Ophrys untcjii* i *Ophrys medea*.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Orchis laxiflora Lam. ssp. *palustris* (Jacq.) Bonnier et Layens (foto S. Bogdanović)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Močvarni kaćun

—
Lax-flowered Marsh
Orchid
Orchide palustre
Sumpf-Knabenkraut

IME

Orchis laxiflora Lam. ssp. *palustris* (Jacq.) Bonnier et Layens

OPIS Trajnica, s vitkom stabljikom visokom od 20 do 60 cm. Ima 3-5 listova poredanih duž stabljeke koji su veliki i uspravni, linearno-lancetasti, bez mrlja i s grebenom s vanjske strane. U rahlom i dugom cvatu poredan je veći broj svjetloljubičastih cvjetova. Vanjski lateralni i izduženi listići ocvijeća, ovalni su, 7-12 mm dugi i 3-5,5 mm široki. Unutarnji listići ocvijeća su podjednake veličine i formiraju oblik kacige. Medna usna je svjetloljubičaste boje. Središnji dio usne je svijetlijiji, gotovo bijel, posut ružičastim crticama i točkicama. Vršni dio usne podijeljen je na tri dijela, od kojih je središnji režanj kraći od bočnih. Ostruga je duga, vretenasta, okrenuta u luku prema gore. **STATUS** Zakonom zaštićena, nedovoljno poznata (DD).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Duž cijelog priobalnog područja, kao i u kontinentalnoj Hrvatskoj. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na vlažnim i močvarnim travnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Sve biljke iz porodice *Orchidaceae* su u Hrvatskoj pod strogom zakonskom zaštitom. Osobito im se gomolji ne smiju oštetiti.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

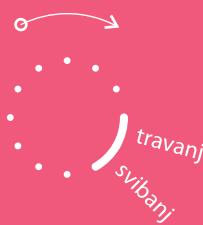
Orchis papilionacea L. (foto I. Ljubičić)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Leptirasti kaćun

—
Pink Butterfly Orchid
Orchide a farfalla
Schmetterlings-
Knabenkraut

IME

Orchis papilionacea L.

OPIS Trajnica, visoka 15-40 cm. Stabljika je zelena, okrugla, u gornjem dijelu uglata i ponekad crvenkasta, s 2-3 bljedozelene ljuske. Rozeta se sastoji od 3-9 listova, a 2-5 lista obavijaju stabljiku u gornjem dijelu. Listovi rozete su zelenoplavičasti, šiljati, žljebasti i s istaknutim žilama, linearno lancetasti, bez pjega. Cvjet je sastavljen od 4 do 15 cvjetova. Dijelovi ocvijeća su crveni s tamnim žilama, okrenuti su prema naprijed i ne oblikuju kacigu. Medna usna je cjelovita, viseća, svijetlija od kacige, pri osnovi sužena. Ostruga je vitka, duga do 14 mm, bijela ili bljedocrvena, valjkasta, najprije vodoravna, a zatim okrenuta prema dolje. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Dalmacija.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na suhim travnjacima, u maslinicima i garizima. Biljka je svjetla i pokazatelj bazičnih, siromašnih i humoznih tala. Većinom je rasprostranjena na toplijim staništima. **DOBRO JE ZNATI** Vrsteno ime potječe od latinske riječi *papilionaceus*, tj. sličan leptiru, jer oblik cvijeta podsjeća na leptira.

PORODICA

—

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Orchis quadripunctata Cirillo ex Ten. (foto S. Bogdanović)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Četverotočkasti kaćun

—
Four-spotted Orchid
Orchide a quattro punti
Vierpunkt-Knabenkraut

IME

Orchis quadripunctata Cirillo ex Ten.

OPIS Trajnica, visoka od 10 do 30 cm. Stabljika je uspravna ili lagano svinuta. Listovi su duguljasto lancetasti ili linearni, s mrljama ili bez njih. Rozeta sadrži od 2-6 listova, dok su listovi stabljike sitni i ima ih od jedan do tri. Cvjet se sastoji od 8 do 35 purpurnoljubičastih ili ružičastih, rjeđe gotovo bijelih cvjetova. Vanjski listići ocvijeća su 4-7 mm dugi, ovalni i tupi, blago zakrivljeni unatrag. Unutarnji listići ocvijeća su manji, dugi od 2-5 mm. Medna usna je okruglasta ili malo izdužena, izrazito trorežnjasta, s 4-7 purpurnih mrlja. Ostruga je do 14 mm duga, tanka i malo prema dolje okrenuta. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste pojedinačno na suhim travnjacima, u maslinicima, garizima i makijama.

DOBRO JE ZNATI Vrsteno ime *quadripunctata* odnosi se na mednu usnu koja ima većinom četiri točke ili mrlje (lat. *quadri* – četiri, *punctatus* – točkast).

PORODICA

—
HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Orchis simia Lam. (foto I. Ljubičić)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Majmunov kaćun

—
Monkey Orchid
Orchide omiciattolo
Affen-Knabenkraut

IME

Orchis simia Lam.

OPIS Višegodišnja biljka, visoka 20-40 cm. Listovi su izduženo jajasti, najniži ponekad obrnuto jajasti, na vrhu tupo-šiljati, plavičastozeleni, sjajni, najviši (ili dva najviša) izduženo-lancetasti, bazom obuhvaćaju stabljiku. Cvat je gust, poluvaljkast, sastavljen od 15 do 55 ljubičastih cvjetova koji se otvaraju odozgo prema dolje. Vanjski listići ocvijeća su usko lancetasti, dugi od 10 do 15 mm, dok su unutarnji listići ocvijeća manji. Medna usna je kosa i duboko trorežnjasta. Srednji režanj je najveći, dvodijelan. Krajevi svih režnjeva su jednolično utanjeni, uski, podignuti i tamnopurpurne boje, a središnji dio usne je svijetlij s pjegama od čuperaka dlačica. Ostruga je do 8 mm duga, bjelkasta, prema dolje svinuta. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste uglavnom pojedinačno, a naseljava suhe livade, mediteransko-montane suhe pašnjake, rubove i proplanke svijetlih bjelogoričnih šuma, maslinike i garige. **DOBRO JE ZNATI** Oblik donje usne ove biljne vrste podsjeća na lik majmuna (otuda i latinsko ime *simia*, tj. majmun).

PORODICA

—

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Paeonia officinalis L. (foto I. Ljubičić)

božuri

—
Paeoniaceae

Obični božur

—
Common Peony
Peonia selvatica
Echte Pfingstrose

IME

Paeonia officinalis L.

OPIS Zeljasta trajnica, naraste do 70 cm. Listovi su izmjenično poredani na stabljici, imaju dugu peteljku i plojku s gornje strane golu, razdijeljenu na 2-3 dijela. Nerazgranjena stabljika pri vrhu nosi samo jedan veliki, ružičasti ili crveni cvijet s mnogobrojnim prašnicima. U središtu cvijeta mogu biti 2-3 plodnice iz kojih se razvijaju sivkasto dlakavi plodovi (mjehuri) s mnogo jajastih sjajnocrnih sjemenki. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Pretežno Istra i Primorje, a manjim dijelom kontinentalno područje Hrvatske. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na sunčanim staništima, na kamenitim travnjacima i obroncima, unutar hrastovih šuma i šikara, uz rubove šuma i vrtača. **DOBRO JEZNATI** Božuri (*Paeonia*) su omiljene ukrasne biljke u parkovima i vrtovima. Prvotno su ih botaničari smještali u porodicu žabnjaka (*Ranunculaceae*) kojoj pripadaju brojne ukrasne biljke, primjerice, šumarica (*Anemone*), kukurijek (*Helleborus*), pavitina (*Clematis*) i dr. Kod biljaka iz porodice *Ranunculaceae* prašnici se razvijaju izvana prema unutra, za razliku od *Paeoniaceae* kod kojih se prašnici razvijaju iznutra prema van.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Serapias istriaca Perko (foto I. Ljubičić)

kaćuni, orhideje

—
Orchidaceae

Istarska kukavica

—
Istrian serapias
Serapide istriana
Istrischer-Zungenständel

IME

Serapias istriaca Perko

OPIS Istarska kukavica je višegodišnja zeljasta biljka, uspravnog rasta, visoka 14 do 28 cm. Stabljika je u donjem dijelu zelena, dok u gornjem dijelu prevladavaju purpurne boje. Ima 4-7 cjelovitih, vrlo uskih listova, pri vrhu kopljasto zašiljenih, koji pri bazi stabljike čine rozetu. Prvi i drugi list na stabljici dugi su 1 cm, dok su kasnije nadolazeći listovi znatno duži. Po 3-6 cvjetova skupljeni su u cvat. Cvjetovi su nepravilni i dvospolni, tamno sivkasto-purpurni i prošarani ljubičastim žilama. Latice i lapovi su pri bazi okruglasti, široki oko 1 cm, dok se prema vrhu sužavaju. Medna usna je duga oko 3 cm, prekrivena svjetlopurpurnim do bjelkastim dlačicama. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Pretežno južna Istra. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na dubljim pjeskovitim tlima; na suhim kamenjarskim travnjacima i u garizima. **DOBRO JE ZNATI** Vrstu *Serapias istriaca* prvi je opisao Michael Lorenz Perko 1998. godine. Ova endemična biljka najrasprostranjenija je u južnoj Istri, osobito su brojna nalazišta na području rta Kamenjak.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Trifolium resupinatum L. (foto S. Bogdanović)

mahunarke

—
Fabaceae

Perzijska djetelina

—
Persian clover

Trifoglio resupinato

Persischer Klee

IME

Trifolium resupinatum L.

OPIS Jednogodišnja je zeljasta biljka, visoka 10-40 cm. Stabljika je polegnuta ili uspravna. Trodijelni listovi imaju nejednakne peteljke: donji imaju duge, a gornji listovi stabljike imaju kraće peteljke. Liske su obrnuto jajaste, 7-20 mm duge, više od 10 mm široke, s najviše 20 pari razgranatih, slabo izraženih žila, po rubu oštro nazubljene. Palistici su lancetasti, ušiljeni, u donjem dijelu srasli s lisnom peteljkom. U cvatu glavici dolazi 6-15 cvjetova. Glavica je promjera 10-12 mm, u fazi razvoja ploda i dvostruko veća. Cvjetovi su gotovo sjedeći, 4-6 mm dugi, ružičasti i postavljeni tako da je najveća latica (zastavica) okrenuta prema dolje. Čaška je dvousnata. Gornja usna čaške je tijekom razvoja ploda mjehurasto naduta i dlakava. Plod je mahuna, s 1-2 sjemenke. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Pretežno Dalmacija. **STANIŠTE I**

EKOLOGIJA Raste na vlažnim i ponekad zaslanjenim travnjacima uz rijeke i jezera. **DOBRO JEZNATI** Perzijska djetelina se uzgaja kao krmna biljka.

PORODICA

HRVATSKI

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Campanula fenestrellata Feer ssp. *istriaca* (Feer) Damboldt (foto I. Vitasović Kosić)

zvončići

—
Campanulaceae

Istarski zvončić,
Istarska zvončika

—
Istrian bellflower
Campanula istriana
Istrische Glockenblume

IME

Campanula fenestrellata Feer ssp. *istriaca* (Feer) Damboldt

OPIS Višegodišnja zeljasta pustenasto dlakava biljka. Bazalni listovi su grubo nazubljeni, oko 7 cm dugi i 5 cm široki, s peteljkama dugim i do 11 cm. Listovi stabljike su jajasti, lancetasti ili okruglasti, pri dnu odrezani ili srcasti. Cvjetovi su plave do svjetloplave boje, lapovi su trepavičavo dlakavi, a latice čine koturasti vjenčić koji je preko polovice rascijepan. Cvjetovi su oko 2 cm u promjeru i grupirani u zbiti cvat. Plodovi su tobolci s mnogo malih sjajnih, sitnih, eliptičnih, crvenosmeđih sjemenki.

STATUS Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra (Plomin, Brseć), Kvarner (otoci Krk, Pag, Cres, Rab) i Velebit. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u pukotinama vapnenačkih stijena i okomitim obalnim liticama, te na starim gradskim zidinama. **DOBRO JE ZNATI** Neki istraživači smatraju da istarski zvončić zaslužuje rang vrste, međutim modernim molekularnim metodama dokazano je da se ipak radi o podvrsti. Zanimljivo je da usprkos svom imenu, istarski zvončić nije toliko rasprostranjen u Istri, već na kvarnerskom području.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Chouardia litardierei (Breistr.) Speta (foto S. Bogdanović)

šparoge

—
Asparagaceae

Livadni procjepak, lučika,
divja kapula

—
Amethyst Meadow Squill,
Dalmatian Scilla
Scilla di Litardiere
Wiesen-Amethyststern

IME

Chouardia litardierei (Breistr.) Speta

OPIS Zeljasta trajnica s lukovicom, visoka 20-45 cm. Listovi se u pravilu pojavljuju od ožujka do svibnja. Ima ih 3-5, dugački su 15-40 cm, cjevasti, goli, sa šiljastim vrhom. Cvjetovi, njih 15 do 70, skupljeno je u gusti, kuglasti, uspravnii grozdasti cvat. Cvatne i cvjetne stapke su plavoljubičaste. Cvjetovi su građeni na temelju broja tri. Listovi ocvijeća plavoljubičaste su boje, zvjezdastog oblika i dugački oko 4-5 mm. Prašnice su crnoljubičaste.

STATUS Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Primorje, Dalmacija, Lika, Gorski kotar. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na vlažnim livadama.

DOBRO JEZNATI Livadni procjepak srođan je vrstama iz roda *Scilla* (procjepak). U Hrvatskoj flori rod *Chouardia* obuhvaća samo dvije vrste, *C. litardierei* i *C. lakusicii*, obje endemične i zakonom zaštićene vrste. Zanimljivo je da su njihova vrstena imena dana u čast botaničarima, René Verriet de Litardière, istraživač flore Korzike zaslužan za vrsteno ime *litardierii*, dok je vrsteno ime *lakusicii* posvećeno Radomiru Lakušiću, istraživaču flore Balkanskog poluotoka.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Delphinium staphisagria L. (foto S. Bogdanović)

žabnjaci

Ranunculaceae

IME

Sredozemni veliki kokotić

—
Stavesacre, Lice-Bane
Speronella stafisagra
Stephanskraut

Delphinium staphisagria L.

OPIS Jednogodišnja ili dvogodišnja biljka obrasla mekanim dlakama. Stabljika je zeljasta, uspravna, nerazgranjena i 30-100 cm visoka. Listovi su izmjenični, s dugom peteljkom, duboko dlanasto razdijeljeni na 5-7 duguljastih isperaka, pojedini isperci su cijeli ili urezani na 2-3 režnja. Tamnoplatvi cvjetovi na kratkim stapkama skupljeni su u vršni, uglavnom nerazgranjeni cvat (grozd). Najdonje brakteje (pricvjetni listovi) su razdijeljene, dok su gornje linearne, kraće od cvjetnih stапка. Pri dnu cvjetnih stапка smještene su dvije brakteole (predlistići). Ocvijeće je sastavljeno od pet listića, od kojih je gornji produžen u šuplju ostrugu, znatno kraću od njegove plojke. Ima četiri tamnoplava nektarija, dva gornja su srpasto svinuta, s kratkom ostrugom, dva postrana su gola. Prašnika ima mnogo. Plod je mješur, u gornjem dijelu naglo sužen u kratak kljun. Sjemenke su crne, luskaste i poprečno naborane. **STATUS** Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na smetlištima, nasipima, rubovima putova i sličnim ruderalnim, nitratima bogatim staništima. **DOBRO JEZNATI** Biljka sadrži otrovne alkaloide.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Edraianthus tenuifolius (Waldst. et Kit.) A.DC. (foto S. Bogdanović)

zvončići

—
Campanulaceae

Uskolisno zvonce

—
Narrowleaf Grassy Bells
Campanula a foglie sottili
Schmalblättrige
Büschenllocke

IME

Edraianthus tenuifolius (Waldst. et Kit.) A. DC.

OPIS Zeljasta trajnica s polegnutim ili uspravnim, gusto dlakavim stabljikama, visoka do 15 cm. Listovi su usko linearni (otuda vrsteno ime *tenuifolius* što znači tankih, uskih listova), dugački 7-12 cm i uz rub obrasli čekinjasto-trepavičavim dlakama. Po 6-15 sjedećih cvjetova skupljeno je u glavičastim cvatovima, obrubljenima ovojnim listovima. Listovi ovoja su dugi kao cvjetovi ili duži od njih, pri dnu široko srasti, zatim naglo suženi u produljeni šiljak. Zvončasti, plavoljubičasti vjenčić ima pet slobodnih režnjeva i iznutra nosi pojedinačne kratke dlake. Zupci čaške su jako uski, znatno duži od cijevi čaške. **STATUS** Zakonom zaštićena, endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Kvarner, Primorje, Dalmacija, Lika. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u pukotinama stijena, na suhim travnjacima i kamenjarskim pašnjacima. **DOBRO JEZNATI** Omiljene su hortikulturne biljke, osobito pogodne za sadnju u kamenjare. Najbliži srodnici zvonaca (rod *Edrianthus*) su zvončići (rod *Campanula*) koji se razlikuju po plodovima (tobolcima) koji se otvaraju pravilno, najčešće pomoću postranih rupica.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

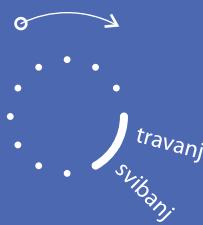
Iris illyrica Tomm. (foto I. Vitasović Kosić)

perunike

—
Iridaceae

Ilirska perunika

—
Illyrian Iris
Giaggiolo illirico
Illyrische Schwertlilie

IME

Iris illyrica Tomm.

OPIS Ilirska perunika je nježna zeljasta trajnica, visoka oko 40 cm. Stabljika je većinom razgranjena i sadrži 4-6 lista koji nisu širi od 2 cm. Cvjetovi su ljubičastomodri, po 2-4 na stapci. **STATUS** Zakonom zaštićena, najmanje zabrinjavajuća (LC), endem.

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, Zagora. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na krškim, stjenovitim staništima; na suhim kamenjarskim travnjacima, u garizima i na rubovima šuma. **DOBRO JE ZNATI** Smatra se da je rod *Iris* dobio ime po grčkoj božici Iris, koja je predstavljala dugu (grč. *iris* – duga). Hrvatsko ime perunika dolazi od imena vrhovnog staroslavenskog boga gromovnika, Peruna (perunike rastu na mjestu gdje grom pogodi zemlju). U Hrvatskoj raste 15-tak vrsta perunika i sve su zakonom strogo zaštićene. Od priobalnih endemičnih vrsta perunika, pored jadranske perunike (*Iris adriatica*) i ilirske perunike (*I. illyrica*), valja istaknuti i južnojadransku perunku (*I. pseudopallida*). Ova, od 70 do 100 cm visoka vrsta s po 3-5 svjetloljubičasta mirisava cvijeta endem je srednje i južne Dalmacije.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Limonium oleifolium Miller (foto S. Bogdanović)

vranjemili

—
Plumbaginaceae

Maslinastolisna mrižica

—
Coastal Sea-Lavender
Limonio virgato
Ölbaumblattriger
Strandflieder

IME

Limonium oleifolium Miller

OPIS Zeljasta trajnica, visoka 5 do 50 cm. Stabljike su uspravne, gole i glatke, razgranjene na mnogobrojne, međusobno mrežasto isprepletenе cvjetajuće i necvjetajuće ogranke (otuda i hrvatsko ime vrste – mrižica). Jednožilni listovi linear nog su oblika, skupljeni u rahloj prizemnoj rozeti, 30-55 mm dugački i 4-9 mm široki. Cvjetovi imaju pet ljubičasto-plavičastih latica i skupljeni u klasastim cvatovima. Klasovi su dugi do 4 cm i sadrže 4 manja klasića, unutar kojih se nalaze 1 do 2 (rijetko 5) cvijeta. Plod je jednosjemeni oraščić. **STATUS** Nedovoljno poznata (DD). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, sjeverna Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Stjenovite obale i pukotine stijena izložene jakom suncu, uz neposrednu blizinu mora. Podnosi iznimno visoke koncentracije soli. **DOBRO JEZNATI** Među srodnim vrstama valja istaknuti četiri hrvatska endema: *Limonium cancellatum*, *L. dictyophorum*, *L. subanfractum* i *L. vestitum* (s dvije podvrste). Sorte nekih vrsta roda *Limonium* poznate su ukrasne biljke. Najčešće se primjenjuju kao rezano i suho cvijeće. Često ih zovu „static“ prema rodu *Statice*.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

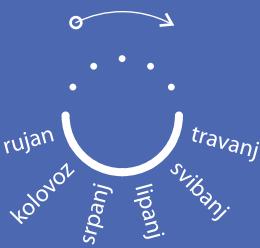
Lycium europaeum L. (foto S. Bogdanović i I. Ljubičić)

pomoćnice

Solanaceae

Europski vučac

—
European Wolfberry
Spina santa comune
Europäischer Bocksdorn

IME

Lycium europaeum L.

OPIS Grmolika biljka, visoka od 1 do 4 m. Stabljika je krutih grana, trnovita s krupnim bodljama. Ima izmjenično raspoređene listove bez palistića. Listovi su cjeloviti, uglavnom lopatasti, 20-50 dugački i 3-10 mm široki. Cvjetovi se razvijaju pojedinačno ili po dva, rjeđe tri cvijeta u skupinama. Lapovi su 2-3 mm dugački, s pet zubaca. Ružičasti ili bijeli vjenčić je promjera 11-13 mm, s bijelim žilicama i građen od pet latica. U donjem dijelu latice su srasle i formiraju valjkastu cijev koja je višestruko duža od vrška vjenčića. Prašnici su goli ili pri dnu slabo dlakavi, obično vire iz vjenčića. Plod je mala, crvena, jajasta boba koja je pri dnu obavijena čaškom. **STATUS** Gotovo ugrožena (NT).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Kvarner, Dalmacija. **STANIŠTE I**

EKOLOGIJA Raste na pjeskovitim i šljunkovitim obalama. **DOBRO JE ZNATI** Pomoćnice (*Solanaceae*) sadrže alkaloidе (npr. solanin, atropin, nikotin i dr.) zbog kojeg cijele biljke ili samo njihovi dijelovi mogu biti jako otrovni. Europski vučac je također otrovnna biljka.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

POJAVA SPORA

Adiantum capillus-veneris L. (foto S. Bogdanović)

osladi

—
Polypodiaceae

Gospin vlasak

—
Southern Maidenhair Fern
Capelvenere commune
Venus-Haarfarn

IME

Adiantum capillus-veneris L.

OPIS Nježna, niska paprat. Ima puzajući podanak koji je prekriven smeđim ljuskama iz kojeg izbijaju nježni, 10-60 cm dugi svjetlozeleni listovi koji su dvostruko do trostruko rasperani i sastoje se od većeg broja lepezastih lisaka, nalik na listove ginka (*Ginkgo biloba*). Peteljka lista je dugačka oko 25 cm, sjajna i tamnosmeđe do crne boje. Liske su nježne i na rubu nazubljene, a s donje strane se nalaze okruglasto-bubrežaste nakupine sporangija (sorusi) u kojima su spore. Rubovi lisaka su često uvrnuti u svrhu zaštite sorusa s donje strane. Žile na liskama su račvasto (dihotomski) razgranjene. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, Lika, kontinentalni dio Hrvatske.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste u pukotinama stijena, zidova, polušpiljama, pećinama te na staništima uz vode, slapove, vrela i obale mora. Voli sjenovita i vlažna mjesta. **DOBRO JE ZNATI** Gospin vlasak se najčešće užgaja kao sobna lončanica, ali može uspijevati i na otvorenom, u vrtovima, na jako sjenovitim mjestima.

A close-up photograph of a spikelet of the grass species Aegilops neglecta. The spikelet is elongated and green, with long, thin, light-colored awns extending from its tip. The background is blurred, showing other similar spikelets.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Aegilops neglecta Req. ex Bertol. (foto S. Bogdanović)

trave

—
Poaceae

Jajolika ostika

—
Three Awned Aegilops
Cerere trascurata
Dreigranniger Walch

IME

Aegilops neglecta Req. ex Bertol.

OPIS Jednogodišnja, zeljasta biljka, s uglavnom pojedinačnim stabljikama, visokim do 45 cm. Listovi su bez peteljki, dlakavi, s većinom golim rukavcima (donji rukavci su rijetko dlakavi). Cvat je 1-3 cm duga metlica (bez osja na klasu) u kojem se nalaze tri do četiri klasića. Dva donja klasića su fertilna, a jedan do dva gornja su sterilna. U zreлом stanju ne otpadaju s glavne osi cvata. Klasići imaju dvije pljevice. Donja pljevica fertилног klasića duga je 8-11 mm i široka 5-7 mm, a na vrhu ima 2-3 osja (bodljasta nastavka) koji su puno duži od osja koja se nalaze na obuvencima klasića. Plod je pšeno. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima, kamenjarama, maslinicima, uz putove i na zapuštenim mjestima. **DOBRO JE ZNATI** Lako se može zamijeniti s morfološki sličnom vrstom, gorčicom (*Aegilops geniculata*) koja ima više stabljika i 4-5 osja na jednom klasiću i češća je od jajolike ostike (*Aegilops neglecta*). —

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

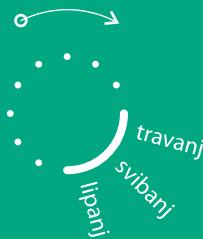
Aegilops uniaristata Vis. (foto S. Bogdanović)

trave

—
Poaceae

Jednobodljasta ostika

—
Goatgrass, Aegilops
Cerere con una resta
Eingranniger Walch

IME

Aegilops uniaristata Vis.

OPIS Jednogodišnja zeljasta vrsta, visoka i do 40 cm. Listovi su goli ili vrlo kratko dlakavi. Cvjet je jajast i prema vrhu se sužava, a dugačak je 1-3,5 cm (bez bodljastih nastavaka). U cvatu ima 2-3 fertilna klasića i 2 (rijetko 3) rudimentarna klasića. Kod dozrijevanja u svakom se klasiću razvije jedan plod (pšeno) koji cijeli otpada s glavne osi cvata. Pljevice donjih klasića su 6-8 mm duge i 4-6 mm široke, imaju bodljasti nastavak. Pljevice vršnih klasića imaju plosnata, 3-5 cm duga osja i bez bočnih su zubaca, dok su pljevice bočnih klasića jasno trbušaste s kratkim osjem pri vrhu. Osje je varijabilno u broju i veličini. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim travnjacima, a ponekad i uz rubove putova i maslinika. **DOBRO JE ZNATI** Vrsteno ime potječe od latinskog pridjeva *aristatus* (osjav, koji ima osje). Osje su veći ili manji šiljasti ili bodljasti nastavci na pljevici kod trava.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Arundo plinii Turra (foto S. Bogdanović)

trave

—
Poaceae

Plinijev trst

—
Plini's reed grass
Canna del Reno
Plinius-Pfahlrohr

IME

Arundo plinii Turra

OPIS Višegodišnja busenasta biljka s dugačkim podancima iz kojih izbijaju uspravne visoke stabljike i do dva metra. Stabljike su šuplje, na području internodija dlakave, a bočnih ograna nema. Svi su listovi stabljični, a lisni rukavci na površini su goli. Jezičac (ligula) lista je trepavičavo dlakav. Lisne plojke su glatke i gole, 15-60 cm dugačke i 5-30 mm široke. Cvjetovi su vrlo sitni i grupirani u vršni cvat zvan metlica koja je stisнутa i dugačka od 20-70 cm. Fertilni klasići sastoje se od 1-2 cvijeta, na stapkama su, dugi 8-10 mm i nakon dozrijevanja u cijelosti otpadaju s biljke. Plod je pšeno. **STATUS** Zakonom zaštićena, nedovoljno poznata (DD). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Dalmacija.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na donekle vlažnim staništima, uz kanale, rubove cesta i vodotoka. **DOBRO JE ZNATI** U hrvatskoj je flori vrsta *Arundo plinii* rijetka biljka i vrlo je slična običnoj trsci (*Arundo donax*) koja ima šire listove i raširene metlice s po 3-4 cvijeta u klasiću.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

POJAVA SPORA

Asplenium hybridum (Milde) Bange (foto S. Bogdanović)

osladi

—
Polypodiaceae

Kvarnerski jelenak

—
Hybrid spleenwort
Asplenio ibrido
Hybrid-Streifenfarn

IME

Asplenium hybridum (Milde) Bange

OPIS Zimzelena trajnica, s debelim, ljkavim podankom. Listovi su kožasti do 20 cm dugački, a peteljka lista je duga do 10 cm. Plojka je duguljasto suličasta, pri dnu duboko srcasta te vrlo često ima zaokružene uške. U donjem dijelu je nepravilno perasto krpasta s 1-7 režnjeva sa svake strane, a u gornjem dijelu je gotovo valovita ili cjelovita ruba. Sorusi – tvorevine u kojima se nalaze sporangiji koji sadrže spore, eliptični su ili jajasti te smješteni na donjoj strani plojke. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT), endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Kvarner, sjeverna Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u pukotinama vlažnih stijena, u polušpiljama i pećinama te na zasjenjenim suhozidima. Sastavni je dio vegetacije mediteranskih nakapnica i plitkih polušpilja. **DOBRO JE ZNATI** Kvarnerski jelenak opisan je davne 1864. na temelju materijala s otoka Lošinja, iz uvale Čikat kod Malog Lošinja pod imenom *Scolopendrium hybridum*. Za ovu vrstu sigurno se zna da je nastala križanjem dviju paprati, i to *Asplenium javorkeanum* i *Asplenium sagittatum*.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Carex divisa Huds. (foto S. Bogdanović)

šaševi

Cyperaceae

IME

Carex divisa Huds.

Razdijeljeni šaš

—
Divided Sedge, Salt
Meadow Sedge
Carice scirpina
Geteilte Segge,
Knopfbinsen-Segge

OPIS Zeljasta trajnica, visoka 10-50 cm. Stabljika je uspravna i trobridna, u gornjem dijelu hrapava. Bazalni dio stabljike obuhvaćaju tamnosmeđi lisni rukavci. Donji pricvjetni list nalikuje na pravi list i nadvisuje cvat. Vrlo sitni cvjetovi bez ocvijeća skupljeni su u duguljaste, valjkaste ili jajaste cvatove, duge 1,5-2,5 cm. U cvatu je od 3 do 7, rjeđe do 12 klasića. U vršnom dijelu cvata, često su svi klasići muški, a u donjem ženski. Plodnica, a kasnije i plod orašić zatvoreni su u žućkasto do tamno crvenkastosmeđu vrećicu dugu 2,5-4 mm, s istaknutim uzdužnim žilama, na vrhu naglo suženu u kratak, na rubu hrapav kljun s dva šiljasta zupca. **STATUS** Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija, rijetko se pojavljuje u kontinentalnom dijelu.

STANIŠTE I EKOLOGIJA Raste na zaslanjenim vlažnim i poplavnim travnjacima i u močvarnim slanušama. **DOBRO JE ZNATI** Ime roda *Carex* izvedeno je od grčke riječi *keiro* (rezati), a može se povezati s oštrim listovima koje imaju brojne vrste ovog roda.

A close-up photograph of two Carex extensa inflorescences. One is a long, slender, reddish-brown spike, while the other is a shorter, more rounded green spike. They are attached to a single green stem. The background is a soft-focus green field.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Carex extensa Gooden. (foto S. Bogdanović)

šaševi

—
Cyperaceae

Veliki obalni šaš

—
Long-bracted sedge
Carice delle lagune
Strand-Segge

IME

Carex extensa Gooden.

OPIS Zeljasta, gusto busenasta trajnica s uspravnom i glatkom stabljikom visokom od 10 do 30 cm. Bazalni dio stabljike obuhvaćaju crnkastosmeđi, neznatno vlknasti rukavci listova. Sivkastozelene plojke dugačke su kao i stabljika, žljebaste ili na rubu smotane, široke 1-3 mm. Najdonji pricvjetni list viši je od cvata, s rukavcem dugim 3-10 mm. Cvjet sadrži tri do pet klasića, jedan, vršni klasić je muški, dug 5-25 mm, a niži klasići su ženski, dugi 5-15 mm. Klasići su sjedeći, uspravni i preklapaju se ili je samo najdonji jače odmaknut i stoji na stupci. Plodnica, a kasnije i plod oraščić, zatvoreni su u sivkasto ili zelenkastosmeđu vrećicu, dugu 2,5-4 mm, jajastu, tupo trobridnu, golu i s jasno izraženim žilama, na vrhu suženu u kratak izrubljeni kljun.

STATUS Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST**

U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I**

EKOLOGIJA Raste u bočatim močvarama i močvarnim slanušama.

DOBRO JE ZNATI Unutar porodice šaševa s više od 5.000 vrsta, najbrojniji je rod *Carex* koji obuhvaća oko 2.000 vrsta.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

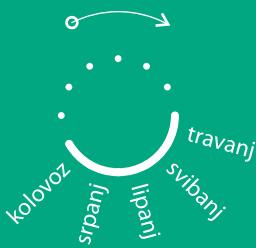
Euphorbia paralias L. (foto S. Bogdanović)

mlječike

—
Euphorbiaceae

Obalna mlječika

—
Sea Spurge
Euforbia marittima
Strand-Wolfsmilch

IME

Euphorbia paralias L.

OPIS Višegodišnja grmolika biljka, visoka 20-70 cm. Ima većinom više uspravnih stabljika s ograncima koji su isprva zeleni i mesnati, a kasnije postaju crvenkasti i odrvenjuju. Vrlo gusto poredani plavozeleni listovi su duguljasto-eliptični do jajasti, pri bazi malo prošireni i 5-20 mm dugi. Zeleni, neugledni cvjetovi pojavljuju se u cvatu – cijatiju. Cijatiji su skupljeni u kratki cvat štitac s 3-6 zraka. Brakteje (pricvjetni listovi) su svjetlozelene, ovalnog ili bubrežastog oblika. Žljezde s nektarom su žutonarančaste, izvana s nepravilnim rubom i dva rošćića. Plod je bradavičast tobolac promjera 5 mm. **STATUS** Nedovoljno poznata (DD). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na pješčanim i stjenovitim morskim obalama. **DOBRO JE ZNATI** Mlječike imaju mlječne cijevi ili mlječne stanice koje sadrže mlječni sok (lateks). Budući da je pod pritiskom, pri najmanjem ozljedivanju tih biljaka počet će teći mlječni sok koji sadrži otrovne tvari, pa može izazvati oštećenja na koži i sluznici u čovjeka i životinja. Oprez u kontaktu s mlječikama!

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Helleborus multifidus Vis. ssp. *istriacus* (Schiffn.) Merxm. et Podl. (foto I. Vitasović Kosić)

žabnjaci

—
Ranunculaceae

IME

Istarski kukurijek
—
Istrian Hellebore
Elleboro a foglie multifide
Istrische Nieswurz

Helleborus multifidus Vis. ssp. *istriacus* (Schiffn.) Merxm. et Podl.

OPIS Zeljasta trajnica, visoka 20-40 cm. Prezimljuje u obliku podanca koji je vodoravan i smeđe boje, kvrgav ili razgranjen. Stabljika je uspravna, gola, razgranjena na 2-3 stršeća ogranka, s malo listova i 2-3 cvijeta. Listovi nastaju nakon cvjetanja i traju do sljedeće zime. Listovi su dlanasto razdijeljeni na 10-25 suličastih, odozdo dlakavih odsječaka, s fino pilastim rubom. Cvjetovi su bez mirisa, zeleni, gotovo viseći, promjera oko 4 cm. Ocvijeće je jednostavno, sastavljeno od pet širokojajastih listića. Na vanjskim listovima ocvijeća ponekad se mogu pojaviti ljubičaste nijanse. Plod je višesjemeni duguljasti mjeđur s kratkim šiljkom na vrhu. **STATUS** Endem. **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Gorski kotar. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u krškim šikarama i na šumskom rubu, na livadama i kamenjarskim travnjacima. **DOBRO JE ZNATI** Flora Hrvatske obuhvaća, osim istarskog kukurijeka, još osam endemičnih vrsta i podvrsta kukurijeka. Zbog lijepih cvjetova koji se pojavljuju tijekom zime i u rano proljeće, omiljene su ukrasne biljke. U uzgoju su brojne sorte (kultivari) kukurijeka.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Hordeum marinum Huds. (foto I. Ljubičić)

trave

—
Poaceae

Primorski ječam

—
Sea Barle

Orzo marittimo

Strand-Gerste

IME

Hordeum marinum Huds.

OPIS Jednogodišnja plavosiva trava, visoka 6-50 cm. Raste u obliku rahlih, malih busena ili pojedinačno. Listovi su dugi 2-8 cm, plosnato rašireni, goli ili kratko i manje-više gusto dlakavi, a pri bazi nemaju uške. Rukavci su glatki i goli ili, donji dlakavi. Klasići su s jednim cvijetom, dolaze u grupama po tri, a unutar grupe su različiti – središnji je sjedeći i plodan te znatno veći od dva sterilna postrana, koja se nalaze na oko 1 mm dugoj stapci. Pljevice središnjeg klasića su jednake i razvijene su u obliku 10-24 mm dugog, hrapavog osja, a pljevice postranih klasića su različite – vanjska je poput osja, hrapava, duga 8-25 mm, a unutarnja je suličasta, fino dlakava, duga 4-6 mm, na jednoj strani kožičasto obrubljena, s 10-22 mm dugim osjem na vrhu. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na zaslanjenim livadama. **DOBRO JE ZNATI** Rod *Hordeum* zastupljen je u flori Hrvatske s 9 vrsta i podvrsta.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Hordeum secalinum Schreb. (foto S. Bogdanović)

trave

—
Poaceae

Klasulja

—
Meadow Barley
Orzo perenne
Roggen-Gerste

IME

Hordeum secalinum Schreb.

OPIS Višegodišnja trava visoka 20-70 cm, dobro razvijenog čupavog korijena. Ima sivozelene rahle busene, s mnogobrojnim sterilnim izdancima koji izrastaju iz gusto dlakavih najdonjih rukavaca. Gornji rukavci su ponekad goli. Stabljika je šuplja, člankovita, glatka, s izmjenično raspoređenim listovima. Listovi su linearно lancetasti, dugi do 10 cm. Na gornjoj strani listova rastu oko 1 mm duge dlake, dok je donja strana hrapava, gola ili s kratkim dlakama. Po tri klasića su skupljeni u gusti vršni klas dug 2-8 cm. Klasići su jednocijetni, središnji je plodan i sjedeći, a oba postrana su sterilna, na oko 1 mm dugoj stupci. Pljevice središnjeg klasića su preobražene u 9-12 mm duge, hrapave osje.

STATUS Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST**

U HRVATSKOJ Istra, Primorje, Dalmacija, Zagora. **STANIŠTE I**

EKOLOGIJA Raste na travnjacima, većinom na svježim do vlažnim, često zaslanjenim staništima. Pokazatelj hranjivima bogatih tala.

DOBRO JE ZNATI Klasulja je ugrožena zbog gubitka staništa koji je posljedica napuštanja poljoprivrede, izgradnje naselja, cesta, nasipa, dalekovoda te odvodnjavanja/navodnjavanja.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

POJAVA SPORA

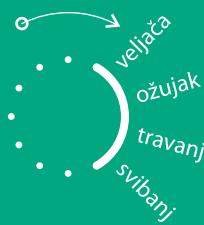
Ophioglossum lusitanicum L. (foto I. Ljubičić)

jednolisti

—
Ophioglossaceae

Zimski jednolist

—
Least Adder's-tongue
Ofioglosso lusitanico
Portugiesische Natterzunge

IME

Ophioglossum lusitanicum L.

OPIS Višegodišnja paprat, rijetko viša od 2 cm. Iz kratkog podzemnog podanka (rizoma) svake se godine razvija samo po jedan list karakteristične građe. Naime, list je sastavljen iz dva zasebna dijela, sterilnog (neplodnog) i fertilnog (plodnog). Sterilni dio lista je plosnat i nalikuje uobičajenoj lisnoj plojci, žutozelene je boje, uspravan, linearno-lancetast, cjelovita ruba. Fertilni dio lista, tj. sporofil, znatno je viši od sterilnog dijela lista i nosi na duljem dršku spljošteno valjkastu tvorevinu sličnu klasu, dugu 5-15 mm, a široku 1-2 mm. U njoj su uronjena dva uzdužna niza sporangija – organa u kojima nastaju spore. Spore se razvijaju od veljače do svibnja. **STATUS** Zakonom zaštićena, kritično ugrožena (CR). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ**

Južna Istra. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste u prizemnom sloju na rubnim dijelovima borove šume. **DOBRO JEZNATI** Ova vrsta paprati nalazi se u Crvenoj knjizi vaskularne flore Hrvatske u kategoriji kritično ugroženih biljaka. Uzrok njene ugroženosti je mali broj lokaliteta i jedinki te gubitak staništa kao posljedica antropogenih utjecaja.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Parapholis incurva (L.) C. E. Hubb. (foto S. Bogdanović)

trave

—
Poaceae

Svinuti tankorepaš

—
Curved sicklegrass
Logierella ricurva
Dünnschwanz

IME

Parapholis incurva (L.) C. E. Hubb.

OPIŠ Jednogodišnja zeljasta biljka, visoka od 2 do 20 cm. Raste u busenima ili pojedinačno. Stabljike su polegle ili uspravne, glatke. Lisni rukavci su na hrptenoj strani zaobljeni, glatki, često crvenkasto nahukani. Lisne plojke su duge 0,4-3 cm, zelene, ušljene, plosnate ili žljebasto savijene, s donje strane glatke, s gornje hrapave po žilama i rubovima. Klasići su kruti, savijeni ili, rjeđe, uspravni. Smješteni su pojedinačno i izmjenično na suprotnim stranama osi klasa u udubljenjima. Pljevice su duge kao i klasići, šiljaste, debele, krute, gole, s 3-4 žile, duže od obuvenaca. Kad sazore plodici, os klasa puca, a plodovi otpadaju zajedno s očvrslim pljevicama. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na zaslanjenim i sušim staništima uz more, uz rubove slanih močvara, na ruderalnim mjestima, u pukotinama zidova i uz putove. Dobro podnosi povećanu količinu soli u tlu. **DOBRO JE ZNATI** Svinuti tankorepaš je ugrožen zbog gubitka staništa koji je posljedica urbanizacije.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Ruscus aculeatus L. (foto I. Ljubičić i I. Vitasović Kosić)

šparoge

—
Asparagaceae

Bodljikava veprina

—
Butcher's Broom
Ruscolo pungitopo
Stech-Mäusedorn

IME

Ruscus aculeatus L.

OPIS Vazdazelena, grmolika biljka, visoka 30 do 80 cm. Stabljika je uspravna, drvenasta, jako razgranjena i obrasla nepravim listovima. Nepravi listovi ili filokladiji nastaju preobrazbom stabljike, dugački su 2-4 cm, tamnozeleni, kruti, jajasti i s bodljom na vrhu. Epitet *aculeatus* (lat. – bodljikav, oštar) odnosi se na bodljikave filokladije. Na sredini filokladija se nalaze mali i kožasti pravi listići. Cvjetovi su neugledni i zelenkastobijeli. Razvijaju se na gornjoj strani filokladija, u pazušcu pravog listića. Vrsta je dvodomna, što znači da su muški i ženski cvjetovi na odvojenim jedinkama. Plodovi su žarkocrvene bobe promjera oko 1 cm koje često ostaju na biljci tijekom zime. **STATUS** Najmanje zabrinjavajuća (LC). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Pretežno Istra, Primorje i Dalmacija, a manjim dijelom kontinentalna Hrvatska. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Najčešće dolazi u primorskim šumama i makiji, dok na kontinentu raste samo u toplijim šumama na suhim i kamenitim mjestima. **DOBRO JE ZNATI** Bobe su otrovne, pa treba biti oprezan. Osobito su crvene bobe jako privlačne djeci.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

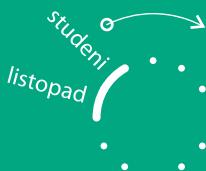
Saccharum ravennae (L.) Murray (foto S. Bogdanović)

trave

—
Poaceae

Ravenski sladorovac

—
Ravenna Grass
Canna del Po
Ravennagrass

IME

Saccharum ravennae (L.) Murray

OPIS Ravenski sladorovac je snažna zeljasta trajnica gustog busena. Ima tamnoljubičastu stabljiku koja naraste obično do jedan metar, a u povoljnim uvjetima i do tri metra. Cvjetovi su u cvatu – metlici, koja je dugačka 25-60 cm, suženo jajastog oblika, perasto-dlakava i režnjasta. Donja pljevica je čupavo dlakava sa stražnje strane ili gola, sužena je u šiljasti vrh, dok je gornja pljevica lancetasta, prozirna, s vršnim osjem. **STATUS** Zakonom zaštićena, kritično ugrožena (CR). **RASPROSTRANJENOST**

U HRVATSKOJ Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhom, pjeskovitom, odnosno pjeskovito-ilovastom tlu, na suhim travnjacima i u zapuštenim vinogradima te uz more i rijeke jadranskog područja. **DOBRO JE ZNATI** Ravenski sladorovac se ubraja u vrstama brojni rod *Saccharum* kojemu pripada i šećerna trska (*Saccharum officinarum*). Šećerna trska je najvažnija sirovina za proizvodnju šećera te sve više i za proizvodnju bioetanola. Šećer se dobiva iz iscijedjenog soka srčike stabljike. Oko 80% svjetske proizvodnje šećera potječe od šećerne trske, a ostatak se odnosi na šećernu repu.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Scirpus holoschoenus L. (foto S. Bogdanović)

šaševi

Cyperaceae

Obična glavica

Round-headed Club Rush
Scirpo romano
Kugelsimse, Kopfsimse

IME

Scirpus holoschoenus L.

OPIS Obična glavica je zeljasta trajnica, nalik travama. Stabljika je okrugla, visoka od 30 do 100, rijetko do 250 cm. Cvat je sastavljen od jednog do deset glavičastih cvatova, koji su djelomično sjedeći, a djelomično s cvatnom stapkom. Barem jedna cvatna glavica je sjedeća. **STATUS** Gotovo ugrožena (NT). **RASPROSTRANJENOST**

U HRVATSKOJ Istra, Primorje, Dalmacija, Zagora. **STANIŠTE I**

EKOLOGIJA Raste na vlažnim staništima; na obalama rijeka i jezera, na vlažnim travnjacima i nasipima. **DOBRO JE ZNATI**

Obična glavica (*Scirpus holoschoenus*) je biljka iz porodice šaševa (*Cyperaceae*) kojoj pripada i biljna vrsta *Cyperus papyrus*. Vrsta je poznata po tomu što je korištena kao sirovina za proizvodnju papirusa – papiru sličnog materijala za pisanje. U tu svrhu se srčika stabljike ove biljke rezala na tanke trake koje su se slagale jedna do druge, u jednom sloju uzdužno, a u drugom poprečno, zatim sljepljivale, vlažile, tiještile, sušile i glaćale. Papirus se upotrebljavao pretežno u starom vijeku, poslije ga zamjenjuje pergament, a potom papir.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Scirpus maritimus L. (foto S. Bogdanović)

šaševi

Cyperaceae

Primorski rančić

Sea Club Rush
Scirpo marittimo
Strandsimse

IME

Scirpus maritimus L.

OPIS Snažna busenasta trajnica, jako sliči travama, visoka i široka do jedan metar s gomoljastim korijenjem, 2-3 cm u promjeru. Ima trobridnu stabljiku koja raste uspravno ili malo nagnuto. Dugi i uski žljebasti listovi široki su 2-10 mm i imaju oštar trokutasti vrh. Plojke gornjih listova su zelene, a donjih smeđe do crne boje. Rubovi listova su jako oštiri na dodir. Cvjetovi su skupljeni u krupne, smeđe klasice. Više klasica gradi cvat – sastavljeni klas. Pljevice su slične listovima i na vrhovima su rascijepljene, a u izrezu nose osje. Plod je sjajan i taman jednosjemeni oraščić, dug 1-3 mm. **STATUS** Zakonom zaštićena, gotovo ugrožena (NT).

RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na vlažnim i močvarnim staništima. Podnosi niski salinitet. **DOBRO JE ZNATI** Primorski rančić se prije koristio na sličan način kao i mnoge vrste iz porodice šaševa (Cyperaceae) i sitova (Juncaceae) kao materijal za izradu pletenih predmeta (košara, prostirki i sl.)

PORODICA

HRVATSKI

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Suaeda maritima (L.) Dumort. (foto S. Bogdanović)

lobode

—
Chenopodiaceae

Primorska jurčica,
zeljasta jurčica
—
Annual Sea Blite
Suaeda marittima
Strand-Sode,
Strand-Salzmelde

IME

Suaeda maritima (L.) Dumort.

OPIS Zeljasta jednogodišnja biljka, visoka od 7 do 50 cm. Stabljika je uspravna ili malo polegla, jako razgranjena već od baze, gola, u mladosti sivkasta ili zelena, a kasnije bljedocrvena. Listovi su modrozeleni, mesnati, poluvaljkasti, većinom linearni i šiljastog ili okruglastog vrha. Donji listovi stabljike su nasuprotni, širi, plosnati i na rubu bjelkasti. Gornji listovi stabljike su izmjenični, kraći i uglavnom eliptični. Cvjetovi su sitni, dvospolni, zeleni i u pazućima listova većinom po 2-3 te zajedno čine mali račvasti cvat. Ocvijeće je peterodijelno, polukuglasto, s pricvjetnim listovima. Prašnika ima pet i gotovo su slobodni. Tučak ima dvije njuške. Plod je obično zelene ili crvenkaste boje i nikad ne uključuje dijelove ocvijeća. Sjemenke su crne, sjajne, duge 1-2 cm, fino mrežaste i na rubovima prugasto-točkaste. **STATUS** Zakonom zaštićena, osjetljiva (VU). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, Kvarner, Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na šljunkovitim i pjeskovitim mjestima uz more. **DOBRO JE ZNATI** Na stanište ove vrste negativno djeluje nasipavanje muljevitih morskih obala.

PORODICA

HRVATSKI

—
ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

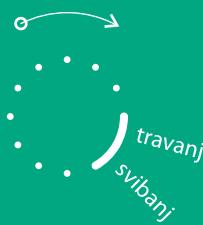
Triglochin maritimum L. (foto I. Ljubičić)

brule

—
Juncaginaceae

Morska brula, trošipan

—
Sea Arrowgrass
Giuncastrello marino
Strand-Dreizack

IME

Triglochin maritimum L.

OPIS Zeljasta trajnica, visoka od 15 do 60 cm. Stabljika je bez listova, u donjem dijelu obavijena uvelim starim listovima. Listovi su nalik na listove trava, linearni, grubi, žljebasti i poluokrugli, široki do 4 mm. Jezičac (ligula) je duži od širine lista. Cvjetovi su skupljeni grozdu koji je dugačak do 20 cm. Zeleni ili crvenkasto zeleni cvjetovi zvjezdastog su oblika. Plod je duguljasto jajast, šesterodijelan i dug 3-6 mm. **STATUS** Zakonom zaštićena, kritično ugrožena (CR). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Istra, srednja Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na močvarnim slanušama, često u područjima miješanja slatke vode sa slanom, morskom vodom. Dolazi i u kopnenim područjima na vlažnim slanim staništima, koja su u Hrvatskoj veoma rijetka. Morska brula je biljka svjetla, pokazatelj toplih staništa, više ili manje poplavljivanih, dušikom siromašnih tala. **DOBRO JEZNATI** Vrsta *Triglochin maritimum* ugrožena je zbog nestanka staništa; močvarne slanuše se dijelom isušuju, a dijelom su nasute i pretvorene u urbanizirani prostor. Može se pripremati poput povrća. Otrvorna je za stoku.

PORODICA

HRVATSKI

—

ENGLISH

ITALIANO

DEUTSCH

CVJETANJE

Urtica pilulifera L. (foto S. Bogdanović)

koprive

—
Urticaceae

Loptasta kopriva

—
Roman Nettle
Ortica a campanelli
Pillen-Brennnessel

IME

Urtica pilulifera L.

OPIS Loptasta kopriva je jednogodišnja zeljasta biljka, visoka 20-50 cm. Uspravna i razgranjene stabljika nosi veći broj nasuprotno poredanih listova. Peteljka lista je iste dužine kao i plojka. Srcasto-jajaste lisne plojke duge su 2-6 cm, na vrhu šiljaste, s pilastim rubom. Neugledni zeleni cvjetovi su jednospolni, s ocvijećem građenim od jednakih listića, tako da se ne razlikuju lapovi i latice. Ženski su cvjetovi skupljeni u loptaste cvatove (ime!) na dugim stapkama, dok su muški cvjetovi u metličastim cvatovima. Plod je jednosjemeni oraščić. **STATUS** Zakonom zaštićena, ugrožena (EN). **RASPROSTRANJENOST U HRVATSKOJ** Primorje, Dalmacija. **STANIŠTE I EKOLOGIJA** Raste na suhim i toplim mjestima, na tlu koje obiluje dušikovim spojevima (nitrofilna biljka); duž kamenih ograda, zidova kuća i staja, po dvorištima i smetlištima, duž cesta i putova te uz poljske ograde i staze. **DOBRO JE ZNATI** Za koprive su karakteristične tzv. dlake žeravke („žaoke“) koje sadrže različite kemijske spojeve koji u dodiru s kožom izazivaju manje ili više izražene kožne osipe („urtikarije“).

Literatura

- Anonymous (2013a): Zakon o zaštiti prirode. Narodne novine, 80/2013.
- Anonymous (2013b): Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama, Narodne novine, 144/2013.
- Britvec, M., Bogdanović, S., Ljubičić, I., Vitasović Kosić, I. (2013): Biljni svijet livada i pašnjaka Ćićarije. Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zagreb.
- Chase, M. W., Reveal, J. L. (2009): A phylogenetic classification of the land plants to accompany APG III. *Bot. J. Linn. Soc.* 161, 122-127.
- Domac, R. (1994): Flora Hrvatske, priručnik za određivanje bilja. Školska knjiga, Zagreb.
- Erhardt, W., Götz, E., Bödeker, N., Seybold, S. (2008): *Der große Zander Enzyklopädie der Pflanzennamen*, Band 2: Arten und Sorten. Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart.

- Horvatić, S., Trinajstić, I. (1967-1986): Analitička flora Jugoslavije. Šumarski fakultet - Sveučilišna naklada Liber, Zagreb.
- Kovačić, S., Nikolić, T., Ruščić, M., Milović, M., Stamenković, V., Mihelj, D., Jasprica N., Bogdanović, S., Topić, J. (2008): Flora jadranske obale i otoka - 250 najčešćih vrsta. Školska knjiga i Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
- Kranjčev, R. (2005): Hrvatske orhideje: prilozi za hrvatsku floru. Agencija za komercijalnu djelatnost, Zagreb.
- Nikolić, T. (2013): Sistematska botanika – raznolikost i evolucija biljnog svijeta. Alfa d.d., Zagreb.
- Nikolić, T. (ur.) (2015): Flora Croatica Database. (<http://hirc.botanic.hr/fcd>). Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Botanički zavod, Zagreb.

- Nikolić, T., Milović, M., Bogdanović, S., Jasprica N. (2015): Endemi u hrvatskoj flori. Alfa d.d., Zagreb.
- Nikolić, T., Topić J. (ur.) (2005): Crvena knjiga vaskularne flore Hrvatske: kategorije EX, RE, CR, EN i VU. Ministarstvo kulture, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.
- Pignatti, S. (1982): Flora d'Italia vol.1-3. Edagricole, Bologna.
- Rottensteiner, W. K. (ur.) (2014): Exkursionsflora für Istrien. Verlag der Naturwissenschaftlichen Veriens für Karten, Klagenfurt.
- Topić, J., Vukelić, J. (2009): Priručnik za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU. Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.

- Trinajstić, I. (2008): Biljne zajednice Republike Hrvatske. Plant communities of Croatia. Akademija šumarskih znanosti, Zagreb.
- Tutin, T. G., Heywood, V.H., Burges, N. A., Moore, D. M., Valentine, D. H., Walters, S. M., Webb, D. A. (1964-1980): Flora Europaea, Vol. 1-5. Cambridge University Press, Cambridge.
-

Znanstvena imena biljaka

A

- Achillea virescens* (Fenzl) Heimerl — 21 ●
Adiantum capillus-veneris L. — 157 ●
Aegilops neglecta Req. ex Bertol. — 159 ●
Aegilops uniaristata Vis. — 161 ●
Allium horvaticum Lovrić — 23 ●
Allium telmatum Bogdanović, Brullo,
Giusso et Salmeri — 89 ●
Anthemis tomentosa L. — 25 ●
Arundo plinii Turra — 163 ●
Asperula borbasiana (Korica) Korica — 27 ●
Asplenium hybridum (Milde) Bange — 165 ●
Astragalus monspessulanus L. ssp. *illyricus*
(Bernhardt) Chater — 91 ●
Aurinia leucadea (Guss.) K. Koch — 51 ●
Aurinia sinuata (L.) Griseb. — 53 ●

C

- Calystegia soldanella* (L.) R. Br. — 93 ●
Campanula fenestrellata Feer
ssp. *istriaca* (Feer) Damboldt — 143 ●
Carex divisa Huds. — 167 ●

Carex extensa Gooden. — 169 ●

Centaurea dalmatica A. Kern. — 95 ●

Centaurea ragusina L. — 55 ●

Centaurea spinosociliata Seenus — 97 ●

Centaurium maritimum (L.) Fritsch — 57 ●

Chouardia litardierei (Breistr.) Speta — 145 ●

Cicendia filiformis (L.) Delarbre — 59 ●

Convolvulus lineatus L. — 29 ●

Corydalis acaulis (Wulfen) Pers. — 31 ●

Cyclamen repandum Sibth. et Sm. — 99 ●

Cynanchum acutum L. — 33 ●

D

- Delphinium staphisagria* L. — 147 ●
Dianthus ciliatus Guss. ssp. *ciliatus* — 101 ●
Dianthus sylvestris Wulfen in Jacq. ssp. *tergestinus*
(Reichenb.) Hayek — 103 ●

Drypis spinosa L. ssp. *jacquiniana*
Murb. et Wettst. ex Murb. Lunds. — 35 ●

E

Ecballium elaterium (L.) A. Rich. — 61 ●

Edraianthus tenuifolius (Waldst. et Kit.)

A. DC. — 149 ●

Euphorbia paralias L. — 171 ●

G

Genista sericea Wulfen — 63 ●

Gentiana lutea L. ssp. *symphyandra*
(Murb.) Hayek — 65 ●

Glaucium flavum Crantz — 67 ●

Goniolimon dalmaticum
(C. Presl.) Reichb. — 105 ●

H

Helleborus multifidus Vis. ssp. *istriacus* (Schiffn.)

Merxm. et Podl. — 173 ●

Hibiscus trionum L. — 37 ●

Himantoglossum adriaticum H. Baumann — 107 ●

Hordeum marinum Huds. — 175 ●

Hordeum secalinum Schreb. — 177 ●

I

Iris adriatica Trinajstić ex Mitić — 69 ●

Iris illyrica Tomm. — 151 ●

K

Knautia illyrica Beck — 109 ●

Kranjski Ijljan — 73 ●

L

Lathyrus ochrus (L.) DC. — 71 ●

Lilium bulbiferum L. — 111 ●

Lilium carniolicum Bernh. ex Koch — 73 ●

Limonium oleifolium Miller — 153 ●

Lycium europaeum L. — 155 ●

M

Malva parviflora L. — 113 ●

Matthiola incana (L.) R. Br. — 115 ●

Medicago marina L. — 75 ●

N

Narcissus tazetta L. — 77 ●

O

Onosma echiodoides L. ssp. *dalmatica* (Scheele)

Peruzzi et N. G. Passal. — 79 ●

Ophioglossum lusitanicum L. — 179 ●

Ophrys bertolonii Moretti — 117 ●

Ophrys bombyliflora Link — 119 ●

Ophrys medea Devillers et Devillers-Tersch. — 121 ●

- Ophrys rhodostephane* Devillers et
Devillers-Tersch. — 123 ●
- Ophrys speculum* Link — 125 ●
- Ophrys untcjii* (M. Schulze) P. Delforge — 127 ●
- Orchis laxiflora* Lam. ssp. *palustris* (Jacq.)
Bonnier et Layens — 129 ●
- Orchis papilionacea* L. — 131 ●
- Orchis provincialis* Balb. ssp. *pauciflora*
(Ten.) Camus — 81 ●
- Orchis quadripunctata* Cirillo ex Ten. — 133
- Orchis simia* Lam. — 135 ●
- Orlaya kochii* Heywood — 39 ●
- P**
- Paeonia officinalis* L. — 137 ●
- Parapholis incurva* (L.) C. E. Hubb. — 181 ●
- R**
- Ranunculus ophioglossifolius* Vill. — 83 ●
- Ranunculus paludosus* Poiret. — 85 ●
- Ruscus aculeatus* L. — 183 ●
- S**
- Saccharum ravennae* (L.) Murray — 185 ●
- Salsola kali* L. — 41 ●

- Salsola soda* L. — 43 ●
- Scirpus holoschoenus* L. — 187 ●
- Scirpus maritimus* L. — 189 ●
- Serapias istriaca* Perko — 139 ●
- Seseli montanum* L. ssp. *tommasinii*
(Rchb. f.) Arcang. — 45 ●
- Suaeda maritima* (L.) Dumort. — 191 ●
- T**
- Tanacetum cinerariifolium* (Trevir.)
Sch. Bip. — 47 ●
- Trifolium incarnatum* L. ssp. *molinieri*
(Balb. ex Hornem.) Syme — 49 ●
- Trifolium resupinatum* L. — 141 ●
- Triglochin maritimum* L. — 193 ●
- U**
- Urtica pilulifera* L. — 195 ●
- V**
- Vincetoxicum hirundinaria* Medik.
ssp. *adriaticum* (Beck) Markgr. — 87 ●
-

Hrvatska imena biljaka

B

- Bertolonijeva kokica — 117 ●
Bijela šupaljka — 31 ●
Bodljikava veprina — 183 ●
Borbaševa lazarkinja — 27 ●
Borbaševa modričica — 27 ●
Buhač, dalmatinski buhač — 47

č

- Četverotočasti kaćun — 133 ●

D

- Dalmatinska zečina — 95 ●
Dalmatinski oštrolist — 79 ●
Dalmatinski vražemil — 105 ●
Divja kapula — 145 ●
Dubrovačka zečina — 55 ●

E

- Europski vučac — 155 ●

G

- Gencijana — 65 ●
Gorčica — 59 ●
Gospin vlasak — 157 ●

H

- Horvatov luk — 23 ●
I
Ilirska perunika — 151 ●
Ilirska prženica — 109 ●
Ilirski kozlinac — 91 ●
Istarska kukavica — 139 ●
Istarska zvončika — 143 ●
Istarski kukurijek — 173 ●
Istarski zvončić — 143 ●
Izverugana gromotulja — 53 ●

J

- Jadranska gromotulja — 51 ●
Jadranska kozonoška — 107 ●
Jadranska perunika — 69 ●
Jadranski lastavičnjak — 87 ●
Jajolika ostika — 159 ●
Jednobodljasta ostika — 161 ●
Jednolisni žabnjak — 83 ●

K

- Kaljkska solnjača — 41 ●
Klasulja — 177 ●

Kohijeva moračina — 39 ●
 Kranjski ljiljan — 73 ●
 Kvarnerski jelenak — 165 ●

L

Lepezasti žabnjak — 85 ●
 Leptirasti kaćun — 131 ●
 Lincura — 65 ●
 Livadni procjepak — 145 ●
 Loptasta kopriva — 195 ●
 Lučika — 145 ●
 Lukovičavi ljiljan — 111 ●

M

Majmunov kaćun — 135 ●
 Malocvjetni finobodljasti kaćun — 81 ●
 Maslinastolisna mrižica — 153 ●
 Medejina kokica — 121 ●
 Močvarni kaćun — 129 ●
 Močvarni luk — 89 ●
 Molinerijeva djetelina — 49
 Morska brula — 193 ●
 Morski slak — 93 ●

O

Obalna mlječika — 171 ●
 Obična glavica — 187 ●
 Obični božur — 137 ●
 Okrunjena kokica — 123 ●
 Ophrys bombyliflora Link — 119 ●

P

Perzijska djetelina — 141 ●
 Pješčarski ladolež — 93 ●
 Plinijev trst — 163 ●
 Plosnata moračina — 39 ●
 Primorska ciklama — 99 ●
 Primorska dunjica, primorska vija — 75 ●
 Primorska jurčica — 191 ●
 Primorska kičica — 57 ●
 Primorska makovica — 67 ●
 Primorska štrcalica — 61 ●
 Primorski ječam — 175 ●
 Primorski mekinjak — 35 ●
 Primorski rančić — 189 ●
 Pustenasti jarmen — 25 ●

R

Ravenski sladorovac — 185 ●

Razdijeljeni šaš — 167 ●

S

Sitnocijetni sljez — 113 ●

Sivkasta ljubičina — 115 ●

Sodna solnjača — 43 ●

Sredozemni veliki kokotić — 147 ●

Svilena cvjetna kokica — 119 ●

Svilenasta žutilovka — 63 ●

Svinuti tankorepaš — 181 ●

Š

Šiljasti lastavičnjak — 33 ●

T

Tomasinijevo devesilje — 45

Trepavičavi klinčić — 101 ●

Trnovitotrepavičava zečina — 97 ●

Trošipan — 193 ●

Tršćanski klinčić — 103 ●

U

Unčjeva kokica — 127 ●

Uskolisni slak — 29 ●

Uskolisno zvonce — 149 ●

V

Veliki obalni šaš — 169 ●

Višecvjetni sunovrat — 77 ●

Vršača sljezolika — 37 ●

Z

Zelenkasti stolisnik — 21 ●

Zeljasta jurčica — 191 ●

Zimski jednolist — 179 ●

Zrcalna kokica — 125 ●

Ž

Žućkastobijela graholika — 71 ●

Žućkastobijela kukavičica — 71 ●

Žuta sirištara — 65 ●

Žuti srčanik — 65 ●

Plant Names

A

- Adder's-tongue spearwort — 83 ●
- Adriatic iris — 69 ●
- Adriatic Lizard Orchid — 107 ●
- Aegilops — 161 ●
- Amethyst Meadow Squill — 145 ●
- Annual Sea Blite — 191 ●

B

- Beach morning glory — 93 ●
- Bertoloni's Bee Orchid — 117 ●
- Borbas' Woodruff — 27 ●
- Brompton Stock — 115 ●
- Bumble Bee Orchid — 119 ●
- Bunch-Flowered Narcissus — 77 ●
- Butcher's Broom — 183 ●

C

- Carnic Lily — 73 ●
- Coastal Medick — 75 ●
- Coastal Sea-Lavender — 153 ●
- Common Peony — 137 ●

- Crowned Bee-orchid — 123 ●
- Curved sicklegrass — 181 ●
- Cyprus Vetch — 71 ●

D

- Dalmatian cornflower — 95 ●
- Dalmatian golden drop — 79 ●
- Dalmatian pyrethrum — 47
- Dalmatian Scilla — 145 ●
- Divided Sedge — 167 ●
- Dubrovnik centaury — 55 ●

E

- European Wolfberry — 155 ●

F

- Fire Lily — 111 ●
- Flower-of-an-hour — 37 ●
- Four-spotted Orchid — 133 ●

G

- Goatgrass — 161 ●

H

- Hybrid spleenwort — 165 ●

I

- Illyrian Iris — 151 ●
- Illyrian milkvetch — 91 ●
- Istrian bellflower — 143 ●
- Istrian Hellebore — 173 ●
- Istrian serapias — 139 ●

J

- Jacquin's drypis — 35 ●
- Jersey Buttercup — 85 ●

K

- Koch's orlaya — 39 ●

L

- Lax-flowered Marsh Orchid — 129 ●
- Least Adder's-tongue — 179 ●
- Least mallow — 113 ●
- Lice-Bane — 147 ●
- Long-bracted sedge — 169 ●

M

- Meadow Barley — 177 ●
- Medea Orchid — 121 ●

- Mirror Orchid — 125 ●
- Molinieri's Clover — 49 ●
- Monkey Orchid — 135 ●

N

- Narrowleaf Grassy Bells — 149 ●
- Narrow-leaved Bindweed — 29

O

- Opposite-leaf Saltwort — 43
- Oppositeleaved Russian thistle — 43 ●

P

- Persian clover — 141 ●
- Pink Butterfly Orchid — 131 ●
- Plini's reed grass — 163 ●
- Prickly Saltwort — 41 ●

R

- Ravenna Grass — 185 ●
- Roman Nettle — 195 ●
- Round-headed Club Rush — 187 ●
- Russian thistle — 41 ●

S

Salt Meadow Sedge — 167 ●

Saltmarsh leek — 89 ●

Sea Arrowgrass — 193 ●

Sea Barle — 175 ●

Sea centaury — 57 ●

Sea Club Rush — 189 ●

Sea Medick — 75 ●

Sea Spurge — 171 ●

Seashore false bindweed — 93 ●

Silvery Broom — 63 ●

Slender Cicendia — 59 ●

Southern Maidenhair Fern — 157 ●

Sparse-flowered Provence Orchid — 81 ●

Spring sawbread — 99 ●

Squirting Cucumber — 61 ●

Stavesacre — 147 ●

Stranglewort — 33 ●

Swallow-wort — 87 ●

T

Three Awned Aegilops — 159 ●

U

Untchj's Orchid — 127 ●

W

Widow lower — 109 ●

Woolly Chamomile — 25 ●

Y

Yellow Hornpoppy — 67 ●

—

Nomi delle piante

A

- Aglio di Horvat — 23 ●
- Aglio salmastro — 89 ●
- Alisso di Leuca — 51 ●
- Alisso sinuato — 53 ●
- Ambretta illirica — 109 ●
- Asplenio ibrido — 165 ●
- Astragalo illirico — 91 ●

B

- Balkan-Enzian — 65 ●
- Barba di frate, Agretti — 43 ●
- Barbone adriatico — 107 ●

C

- Camomilla tomentosa — 25 ●
- Campanula a foglie sottili — 149 ●
- Campanula istriana — 143 ●
- Canna del Po — 185 ●
- Canna del Reno — 163 ●
- Capelvenere commune — 157 ●
- Carice delle lagune — 169 ●

Carice scirpina — 167 ●

Centauro marittimo — 57 ●

Cerere con una resta — 161 ●

Cerere trascurata — 159 ●

Cicendia comune — 59 ●

Cicerchia pisellina — 71 ●

Ciclamino primaverile — 99 ●

Cocomero asinino — 61 ●

Colombina acaule — 31 ●

Crisantemo con fiori di cineraria — 47 ●

Crisciola — 33 ●

D

Dripide di Jacquin — 35 ●

E

Elleboro a foglie multifide — 173 ●

Erba medica marina — 75 ●

Euforbia marittima — 171 ●

F

Finocchiella di Tommasini — 45 ●

Fiordaliso della Dalmazia — 95 ●

F
Fiordaliso di Ragusa — 55 ●
Fiordaliso spinoso-cigliato — 97 ●

G

Garofano cigliato — 101 ●
Garofano triestino — 103 ●
Giaggiolo adriatico — 69 ●
Giaggiolo illirico — 151 ●
Giglio di Carniola — 73 ●
Giglio rosso — 111 ●
Ginestra sericea — 63 ●
Giuncastrello marino — 193 ●

I

Ibisco vescicoso — 37 ●

L

Lappola di Koch — 39 ●
Limonio dalmatico — 105 ●
Limonio virgato — 153 ●
Logierella ricurva — 181 ●

M

Malva minore — 113 ●
Millefoglio verdastro — 21 ●

N

Narciso nostrale — 77 ●

O

Ofioglosso lusitanico — 179 ●
Ofride azzurra — 125 ●
Ofride di Bertoloni — 117 ●
Ofride di Medea — 121 ●
Ofride di Untchj — 127 ●
Ofride fior di Bombo — 119 ●
Ofride incoronata — 123 ●
Orchide a farfalla — 131 ●
Orchide a quattro punti — 133 ●
Orchide calabrese — 81 ●
Orchide omiciattolo — 135 ●
Orchide palustre — 129 ●
Ortica a campanelli — 195 ●

Orzo marittimo — 175 ●

Orzo perenne — 177 ●

P

Papavero cornuto — 67 ●

Peonia selvatica — 137 ●

R

Ranuncolo con foglie di ofioglosso — 83 ●

Ranuncolo paludoso — 85 ●

Ruscolo pungitopo — 183 ●

S

Salsola erba cali — 41 ●

Scilla di Litardiere — 145 ●

Scirpo marittimo — 189 ●

Scirpo romano — 187 ●

Serapide istriana — 139 ●

Speronella stafisagra — 147 ●

Spina santa comune — 155 ●

Stellina di Borbas — 27 ●

Suaeda marittima — 191 ●

T

Tazzetta — 77 ●

Trifoglio incarnato di Molineri — 49 ●

Trifoglio risupinato — 141 ●

V

Vilucchio marittimo — 93 ●

Vilucchio striato — 29 ●

Vincetossico adriatico — 87 ●

Violaciocca rossa — 115 ●

Viperina comune — 79 ●

—

Pflanzennamen

A

- Adria-Riemenzunge — 107 ●
- Adria-Schwalbenwurz — 87 ●
- Adriatische Schwertlilie — 69 ●
- Affen-Knabenkraut — 135 ●
- Armblütiges Knabenkraut — 81 ●

B

- Balkan-Enzian — 65 ●
- Bertoloni-Ragwurz — 117 ●
- Blassgelbe Platterbse — 71 ●
- Breitfrüchtige Strahldolde — 39 ●

D

- Dalmatinische Flockenblume — 95 ●
- Dalmatinische Lotwurz — 79 ●
- Dalmatischer Strandflieder — 105 ●
- Dornschuppen-Flockenblume — 97 ●
- Dreigranniger Walch — 159 ●
- Drohnen-Ragwurz — 119 ●
- Dünnschwanz — 181 ●

E

- Echte Pfingstrose — 137 ●
- Eingranniger Walch — 161 ●
- Europäischer Bocksdorn — 155 ●
- Europäischer Fadenenzian — 59 ●

F

- Fächerblättriger Hahnenfuß — 85 ●
- Feuer-Lilie — 111 ●
- Filzige Hundskamille — 25 ●

G

- Garten-Levkoje — 115 ●
- Gelber Hornmohn — 67 ●
- Geschweiftblättriges Zyclame — 99 ●
- Gestrichelte Winde — 29 ●
- Geteilte Segge — 167 ●
- Grüne Schafgarbe — 21 ●

H

- Horvat-Lauch — 23 ●
- Hybrid-Streifenfarn — 165 ●

I

- Illyrische Schwertlilie — 151 ●
Illyrischer Tragant — 91 ●
Insektenblume — 47 ●
Istrische Glockenblume — 143 ●
Istrische Nieswurz — 173 ●
Istrischer-Zungenständel — 139 ●

J

- Jacquin-Kronenkraut — 35 ●

K

- Kali-Salzkraut — 41 ●
Kleinblütige Malve — 113 ●
Kleines Blasenschötchen — 53 ●
Knautie — 109 ●
Knopfbinsen-Segge — 167 ●
Knopfblume — 109 ●
Krein-Lilie — 73 ●
Kugelsimse, Kopfsimse — 187 ●

L

- Leuca-Felsenkraut — 51 ●

M

- Medea-Ragwurz — 121 ●
Meerstrands-Tausendgüldenkraut — 57 ●
Molinieri-Klee — 49 ●

N

- Natterzungen-Hahnenfuß — 83 ●

O

- Ölbaumblattriger Strandflieder — 153 ●

P

- Persischer Klee — 141 ●
Pillen-Brennessel — 195 ●
Plinius-Pfahlrohr — 163 ●
Portugiesische Natterzunge — 179 ●
Pyrethrum — 47 ●

Q

- Quarner Lauch — 23 ●

R

- Ragusa-Flockenblume — 55 ●
Ravennagrass — 185 ●
Roggen-Gerste — 177 ●
Rosenkranz-Ragwurz — 123 ●

s

- Sandstrand-Luzerne — 75 ●
Sandstrand-Schneckenklee — 75 ●
Schmalblättrige Büschelglocke — 149 ●
Schmetterlings-Knabenkraut — 131 ●
Seidenhaar-Ginster — 63 ●
Soda-Salzkraut — 43 ●
Spiegel-Ragwurz — 125 ●
Spitzblättriger Hundswürger — 33 ●
Spritzgurke — 61 ●
Stängelloser Lerchensporn — 31 ●
Stech-Mäusedorn — 183 ●
Stephanskraut — 147 ●
Strand-Dreizack — 193 ●
Strand-Gerste — 175 ●
Strand-Salzmelde — 191 ●
Strand-Segge — 169 ●
Strandsimse — 189 ●
Strand-Sode — 191 ●
Strand-Wolfsmilch — 171 ●

- Strand-Zaunwinde — 93 ●
Strauß-Narzisse, Tazette — 77 ●
Stunden-Ibisch, Stundenblume — 37
Sumpf-Knabenkraut — 129 ●
Sumpf-Lauch — 89 ●

T

- Tommasini-Sesel — 45
Triestiner Nelke — 103 ●

U

- Untchj's-Ragwurz — 127 ●

V

- Venus-Haarfarn — 157 ●
Vierpunkt-Knabenkraut — 133 ●
Vögl's-Meier — 27 ●

W

- Wiesen-Amethyststern — 145 ●
Wimper Nelke — 101 ●
Witwenblume — 109 ●

—

